PHAEDRI FABULAE

FRANCISCUS EYSSENHARDT

RECOGNOVIT

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCLXVII

PRAEFATIO

Phaedri fabulas, si vulgaria menda excipias, non mediae aetatis hominibus eam debere formam, qua saeculo decimo litteris mandabantur cum alii opinor perspexerunt tum optime intellexit Richardus Bentleius, quippe quem splendidissimo ingenio permulta non indulturum fuisse credere par sit, nisi lectione scholastica poetam incredibilem in modum iam ipso antiquitatis tempore corruptum esse persuasum habuisset. qui eum secuti sunt talibus conatibus abstinendum rati sat habuerunt eam verborum conformationem recuperare, quae absoluta corruptela illa antiqua obtinuit antequam librariorum erroribus inquinaretur. ita factum est, ut cum sermonem perquam subinde inelegantem inconcinnumque tum ineptissima permulta velut miram istam *sanctam Religionem* (IIII 11, 4) in Iovis ipsius vicem subrogatam hodie patienter tolerare debeamus. quamquam ne hac quidem in re ut prorsus mihi constarem a me impetrare potui. quae enim in fabulis ipsis grassata est interpolatio nisi cultro altius resecante tolli nequit: nihil poetae damni infertur sublatis epimythiis non omnibus quidem eis quae mihi inepta videntur — sunt enim quae male a posteris fabulatori assuta esse sentias quidem, domonstrare vix possis — sed eis tamen quae certa indicia spuria esse indicant. quis enim poetam credat, postquam Iovem personatum aptissime fabulae totius consilium et rationem ita profiteri fecisset (III 17, 12)

nisi utile est quod facimus, stulta est gloria,

adicere versiculum voluisse

nihil agere quod non prosit fabella admonet,

qui et universae fabellae contrarius est, neque si aptus esset, prorsus inutiliter non adderetur? idem iudicandum est de epimythio fabulae III 15 affixo

his demonstrare voluit auctor versibus
obsistere homines legibus, meritis capi,

in quo cum nullo plane sensu dictum sit *homines legibus obsistere*, tum veram fabulae sententiam ipse iam agnus pronuntiaverat

facit parentes bonitas, non necessitas.

Sed ab hoc interpolationum genere longe semovendi sunt qui non multo opinor ante nostros codices exaratos fabulis praeponebantur indices sermone non solum inepto sed plane barbaro: vix enim fore puto qui talia quale est *poeta de credere et non credere* (III 10) ab antiquo homine profecta esse sibi persuadeat. quamquam vel magis mirum est *Tempus* ei inscriptum fabulae (V 8), qua Occasio depingitur, aut *Asini et porcelli* ei, in qua unus asellus inducitur, porcelli nulli sed unus itidem verres (V 4). intellexit haec optime Bentleius. alteri enim tacite inscripsit *homo et asinus,* alteri *Occasio depicta.* simile est quod V 6 *duo calvi* indicem exhibeat, cum codices ineptissima habeant haec *calvus et quidam pilis defectus,* et IIII 16 *capellae et hirci* pro insulsissimo *de capris barbatis.* apparet igitur quam futili argumento usus sit Dresslerus cum propter verba *item Caesar ad atriensem* fabulae II 6 (5) inscripta, unam aliquam fabulam intercidisse ratus ex ingenio conposuerit quam inscripsit *Caesar ad Graeculum* (II 5) a me ut decebat hac in editione omissam. tamen ne suo commodo omissis solitis illis indicibus si qui nostro exemplo usuri sunt invideri querantur, sede sua eos movere nolui. eadem fuit causa, cur nec secundi libri prologum cum prima fabula,

quacum aperte cohaeret, coniungerem, nec fabulae V 4 versiculos 7—12 ab eis quae praecedunt seiungerem: eos enim aut ab interpolatore adiectos esse aut ad aliam quandam fabulam hodie deperditam pertinuisse in aperto esse duco, cum antea de periculoso lucro ne verbum quidem dictum sit omnique nulla plane sententiae appareat coniunctio.

Huius editionis eam rationem esse volui, ut contra codicum auctoritatem praeter ea, quae ad solam rem orthographicam pertinent, nihil mutaretur nisi et monito lectore et auctore adscripto; codicum lectiones nisi summatim non enotarentur, quippe quorum Ioannes Caspar Orellius si universum spectas — orthographica enim neque ex Pithoeano Bergerius enotavit neque ex Remensi antiquiores — plenam et accuratam notitiam cum hominibus doctis communicaverit. a codicibus Remensi et Pithoeano non separavi, quia paucas fabulas continet, veterem quae vocatur Danielis chartulam hodie in bibliotheca Vaticana servatam, quamquam quae ex ea afferuntur partim certe coniecturae deberi mihi quidem persuasum est, id quod moneo cum propter alios locos tum ne quis temere me codicis illius testimonium aut I 17, 8 sprevisse aut cum alibi tum I, 12, 2 prorsus omisisse putet: necessario seiungenda erant quae ex codice Perottino in eis fabulis emendanda sunt, quae Perottus non solus servavit: hunc enim hominem quamquam optimi alicuius libri vestigia servavit tamen hodie vix inventum iri puto, qui Ianellio credat nihil ipsum suo periculo mutasse. hominum doctorum emendationes aliquanto plures in ordinem verborum admisi quam Dresslero placuerunt, in numeris constituendis cum Langenio obsecutus tum Luciano Muellero quorum alter musei Rhenani novi XIII p. 197 sq. accurate de legibus metricis Phaedro placitis exposuit, alter optimis de re metrica poetarum Latinorum libris de nostro quoque poeta egregie meritus est.

Fabulas Perottinas edidit ex codice Perottino Neapolitano

Cataldus Ianellius (Neapoli 1809) suppletis ex coniectura multis illis locis, quibus aliqua foliorum pars carie et humore deleta erat. postea Angelus Maius (auct. class. III p. 278 sq.) reperit codicem Vaticano-Urbinatem (n. 368) Neapolitano gemellum eumque integrum. ego tamen, si ingenue fatendum est, vix adducar ut re vera omnia illa supplementa ab Ianellio et Cassitto tum excogitata, cum solus Neapolitanus codex cum hominibus doctis communicatus erat, aut re vera in Neapolitano non exstare aut a Maio postmodo in codice Vaticano reperta esse credam. qua de re videant quibus ipsos illos codices tractare licet.

PHAEDRI AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER PRIMUS

PROLOGUS

Aesópus auctor quám materiam répperit,
hanc égo polivi vérsibus senáriis.
dupléx libelli dós est: quod risúm movet
et quód prudenti vítam consilió monet.
calúmniari sí quis autem vóluerit,
quod árbores loquántur, non tantúm ferae:
fictís iocari nós meminerit fábulis.

FABULA I

LUPUS ET AGNUS

Ad rívum eundem lúpus et agnus vénerant
sití conpulsi: súperior stabát lupus
longéque inferior ágnus. tunc fauce ínproba
latro íncitatus iúrgii causam íntulit.
"cur" inquit "turbuléntam fecistí mihi
aquám bibenti?" lániger contrá timens:
"qui póssum, quaeso, fácere quod quereris lupe?
a té decurrit ád meos haustús liquor."
repúlsus ille véritatis víribus:
"ante hós sex menses" áit "maledixistí mihi."
respóndit agnus: "équidem natus nón eram."
"pater hércle tuus" *ille* ínquit "maledixít mihi."
atque íta correptum lácerat iniustá nece.

I *prol.* 4 prudenti *Bongarsius:* prudentis 1,5 fecisti mihi *Burmannus:* mihi fecisti 7 quereris *Pithoeus*: queris 12 ille *add. Siebelis*

Haec própter illos scrípta est homines fábula,
qui fictis causis ínnocentes ópprimunt.

FABULA II
RANAE REGEM PETIERUNT

Athénae cum florérent aequis légibus,
procáx libertas cívitatem míscuit
frenúmque solvit prístinum licéntia.
hic cónspiratis fáctionum pártibus
arcém tyrannus óccupat Pisístratus.
cum trístem servitútem flerent Áttici —
non quía crudelis ílle, sed quoniám grave
omne ínsuetis ónus — et coepissént queri,
Aesópus talem túm fabellam réttulit.
Ranaé vagantes líberis palúdibus
clamóre magno régem petiere á Iove,
qui díssolutos móres vi conpésceret.
patér deorum rísit atque illís dedit
parvúm tigillum, míssum quod subitó vadis
motú sonoque térruit pavidúm genus.
inmérsae limo cúm laterent díutius,
forte úna tacite prófert e stagnó caput
et éxplorato rége cunctas évocat.
illaé timore pósito certatim ádnatant
lignúmque supra túrba petulans ínsilit.
quod cum ínquinassent ómni contumélia,
aliúm rogantes régem misere ád Iovem,
inútilis quoniam ésset qui fuerát datus.
tum mísit illis hýdrum, qui dente áspero
corrípere coepit síngulas: frustrá necem
fugitánt inertes, vócem praecludít metus.
furtim ígitur dant Mercúrio mandata ád Iovem,
adflíctis ut succúrrat. tunc contrá deus:
"quia nóluistis véstrum ferre" inquít "bonum,
malúm perferte." "vós quoque, *o* civés" ait
"hoc sústinete, máius ne veniát malum."

2,8 omne *Heinsius:* omnino ‖ onus et *Pithoeus:* onus est et 12 vi *Pithoeus:* ut 14 vadis *Pithoeus:* vadi 16 immersae . . laterent *Bentleius ex an. Nilantii:* hoc mersum . . iaceret 20 supra *Pithoeus:* super 30 o *add. Bongarsius*

FABULA III

GRACULUS SUPERBUS ET PAVO

Ne glóriari líbeat alienís bonis
suó quin potius hábitu vitam dégere,
Aesópus nobis hóc exemplum pródidit.
Tuméns inani gráculus supérbia,
pennás, pavoni quaé deciderant, sústulit
seque éxornavit. deínde contemnéns suos
se inmíscuit pavónum formosó gregi.
illi ínpudenti pénnas eripiúnt avi
fugántque rostris. mále mulcatus gráculus
redíre maerens coépit ad propriúm genus;
a quó repulsus trístem sustinuít notam.
tum quídam ex illis, quós prius despéxerat:
"conténtus nostris sí fuisses sédibus
et quód natura déderat voluissés pati,
nec íllam expertus ésses contuméliam
nec hánc repulsam túa sentiret cálamitas."

FABULA IIII

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS

Amíttit merito próprium qui alienum ádpetit.
Canís per flumen cárnem dum ferrét natans,
lymphárum in speculo vídit simulacrúm suum,
aliámque praedam ab álio *cane* ferrí putans
erípere voluit: vérum decepta áviditas
et quém tenebat óre dimisít cibum,
nec quém petebat pótuit adeo adtíngere.

FABULA V

VACCA ET CAPELLA, OVIS ET LEO

Nunquám est fidelis cúm potente sócietas:
testátur haec fabélla propositúm meum.
Vacca ét capella et pátiens ovis iniúriae
socií fuere cúm leone in sáltibus.
hi cúm cepissent cérvum vasti córporis,
sic ést locutus pártibus factís leo:

3,2 quin *Meursius ex an. Nilantii*: que 7 se inmiscuit *Bongarsius:* inmiscuit se 4,4 cane *add. Bentleius* 7 potuit adeo *Rigaltius:* adeo potuit

"ego prímam tollo, nóminor quoniám leo;
secúndam, quia súm fórtis, tribuetís mihi;
tum, quía plus valeo, mé sequetur tértia;
malo ádficietur, sí quis quartam tétigerit."
Sic tótam praedam sóla inprobitas ábstulit.

FABULA VI

RANAE AD SOLEM

Vicíni furis célebres vidit núptias
Aesópus et contínuo narrare íncipit:
Uxórem quondam Sól cum vellet dúcere,
clamórem ranae sústulere ad sídera.
convício permótus quaerit Iúppiter
causám querelae. quaédam tum stagni íncola:
"nunc" ínquit "omnes únus exurít lacus
cogítque miseras árida sede émori.
quidnám futurum est, sí crearit liberos?"

FABULA VII

VULPES AD PERSONAM TRAGICAM

Persónam tragicam fórte vulpes víderat:
"o quánta species" ínquit "cerebrum nón habet!"
Hoc íllis dictum est, quíbus honorem et glóriam
fortúna tribuit, sénsum communem ábstulit.

FABULA VIII

LUPUS ET GRUIS

Qui prétium meriti ab ínprobis desíderat,
bis péccat: primum quóniam indignos ádiuvat;
inpúne abire deínde quia iam nón potest.
Os dévoratum faúce cum haererét lupi,
magnó dolore victus coepit síngulos
inlícere pretio, ut íllud extraherént malum.
tandém persuasa est iúre iurandó gruis,
gulaéque credens cólli longitúdinem,
perículosam fécit medicinám lupo.
a quó cum pactum flágitaret praémium:

5,7 quoniam *Cuninghamus:* quia 6,8 cogitque *Pithoeus:* cogetque 9 crearit *Pithoeus:* crearet 8,2 indignos *Pithoeus:* dignos 10 a *Bentleius ex an. Nilantii:* pro ‖ pactum *Bentleius ex an. Nilantii:* factu *vel* factum

"ingráta es" inquit "óre quae *e* nostró caput
incólume abstuleris ét mercedem póstules."

FABULA VIIII

PASSER AD LEPOREM CONSILIATOR

Sibi nón cavere et áliis consiliúm dare
stultum ésse paucis óstendamus vérsibus.
Oppréssum ab aquila, flétus edentém graves
leporem óbiurgabat pásser: "ubi pernícitas
nota" ínquit "illa est? quíd ita cessarúnt pedes?"
dum lóquitur, ipsum accípiter necopinúm rapit
questúque vano clámitantem intérficit.
lepús semianimus: "mórtis en solácia!
qui módo securus nóstra inridebás mala,
similí querela fáta deplorás tua."

FABULA X

LUPUS ET VULPES IUDICE SIMIO

Quicúnque turpi fraúde semel innótuit,
etiám si verum dícit, amittít fidem.
hoc ádtestatur brévis Aesopi fábula.
Lupus árguebat vúlpem furti crímine;
negábat illa se ésse culpae próximam.
tunc iúdex inter íllos sedit símius.
utérque causam cúm perorassént suam,
dixísse fertur símius senténtiam:
"tu nón videris pérdidisse quód petis;
te crédo subripuísse quod pulchré negas."

FABULA XI

ASINUS ET LEO VENANTES

Virtútis expers, vérbis iactans Glória
ignótos fallit, nótis est derísui.
Venári asello cómite cum vellét leo,
contéxit illum frútice et admonuít simul,
ut ínsueta vóce terrerét feras:
fugiéntes ipse excíperet. hic aurítulus

---

11 e *add. Bentleius* 12 postules *Rittershusius:* postulas 9,8 en solatia *Heinsius:* in solatio 10,4 furti *Pithoeus:* forti 8 sententiam *Pithoeus:* sentiam 11,1 gloria *Bentleius:* gloriam 6 auritulus *Rigaltius:* auriculus

clamórem subito tótis tollit víribus
novóque turbat béstias miráculo.
quae dúm paventes éxitus notós petunt,
leónis adfligúntur horrendo ínpetu.
qui, póstquam caede féssus *est*, asinum évocat
iubétque vocem prémere. tunc ille ínsolens:
"qualís videtur ópera tibi vocís meae?"
"insígnis" inquit "síc, ut, nisi nossém tuum
animúm genusque, símili fugissém metu."

FABULA XII

CERVUS AD FONTEM

Laudátis utilióra, quae contémpseris,
saepe ínveniri haec ásserit narrátio.
Ad fóntem cervus, cúm bibisset, réstitit
et ín liquore vídit effigiém suam.
ibi dúm ramosa mírans laudat córnua
crurúmque nimiam ténuitatem vítuperat,
venántum subito vócibus contérritus
per cámpum fugere coépit et cursú levi
canés elusit. sílva tum excepít ferum,
in quá retentis ínpeditus córnibus
laceréri coepit mórsibus saevís canum.
tunc móriens vocem hanc édidisse dícitur:
"o me ínfelicem! quí nunc demum intéllego,
utília mihi quam fúerint, quae despéxeram,
et, quaé laudaram, quántum luctus hábuerint."

FABULA XIII

VULPES ET CORVUS

Qui sé laudari gaúdet verbis súbdolis,
seraé dat poenas túrpes paeniténtiae.
Cum dé fenestra córvus raptum cáseum
comésse vellet, célsa residens árbore,
vulpés hunc vidit, deínde sic coepít loqui:
"o quí tuarum, córve, pennarúm est nitor!
quantúm decoris córpore et vultú geris!
si vócem haberes, núlla prior alés foret."
at ílle stultus, dúm vult vocem osténdere,

11 est *add. Pithoeus* 13 videtur opera tibi vocis meae *Salmasius:* tibi videtur opera vocis meae *vel* tibi vocis meae videtur opera *vel* opera tibi videtur vocis meae 12, 2 asserit *Siebelis*: erit

emísit ore cáseum, quem céleriter
dolósa vulpes ávidis rapuit déntibus.
tum démum ingemuit córvi deceptús stupor.
[hac re probatur quantum ingenium valet,
virtute semper praevalet sapientia.]

FABULA XVI *Dressl.* (XIIII *Or.*)

EX SUTORE MEDICUS

Malús cum sutor inopia depérditus
medicínam ignoto fácere coepissét loco
et vénditaret fálso antidotum nómine,
verbósis adquisívit sibi famám strophis.
hic cúm iaceret mórbo confectús gravi
rex úrbis, eius éxperiendi grátia
scyphúm poposcit: fúsa dein simuláns aqua
antídoto miscere íllius se tóxicum
ebíbere iussit ípsum posito praémio.
timóre mortis ílle tum conféssus est
non ártis ulla médicae se prudéntia,
verúm stupore vúlgi factum nóbilem.
rex ádvocata cóntione haec édidit:
"quantaé putatis ésse vos deméntiae,
qui cápita vestra nón dubitatis crédere,
cui cálceandos némo commisít pedes?"
Hoc pértinere vére ad illos díxerim
quorúm stultitia quaéstus inpudéntiae est.

FABULA XVII (XV)

ASINUS AD SENEM PASTOREM

In príncipatu cómmutando saépius
nil praéter domini nómen mutant paúperes.
id ésse verum párva haec fabella índicat.
Aséllum in prato tímidus pascebát senex.
is hóstium clamóre subito térritus
suadébat asino fúgere, ne possét capi.
at ílle lentus: "quaéso, num binás mihi

13,13—14 *del. Heinsius* 16,8 antidoto miscere illius *Pithoeus:* miscere antidoto illius *vel* illius miscere antidoto 9 ebibere *Richterus:* bibere 11 medicae *Gronovius:* medicum 13 edidit *Gronovius:* addidit 18 stultitia .. impudentiae *Ursinus:* stultitiae .. inprudentia 17,2 nil *Pithoeus:* nihil ‖ nomen *Bongarsius:* mores 6 posset *Bentleius:* possent

clitéllas inpositúrum victorém putas?"
senéx négavit. "érgo quid refért mea,
cui sérviam, clitéllas dum portém meas?"

FABULA XVIII (XVI)

OVIS CERVUS ET LUPUS

Fraudátor homines cum ádvocat sponsum ínprobos,
non rem éxpedire, séd malum dare éxpetit.
Ovém rogabat cérvus modium trítici
lupó sponsore. at ílla praemetuéns dolum:
"rapere átque abire sémper adsuevít lupus,
tu dé conspectu fúgere veloci ínpetu:
ubi vós requiram, cúm dies advénerit?"

FABULA XVIIII (XVIII)

OVIS CANIS ET LUPUS

Solént mendaces lúere poenas málefici.
Calúmniator áb ove cum peterét canis,
quem cómmodasse pánem se conténderet,
lupús citatus téstis non únúm modo
debéri dixit, vérum adfirmavít decem.
cuiús damnata fálso testimónio
quod nón debebat sólvit. post paucós dies
ovís iacentem in fóvea conspexít lupum:
"haéc" inquit "merces fraúdis a superís datur."

FABULA XX (XVIII)

MULIER PARTURIENS

Nemó libenter récolit qui laesít locum.
Instánte partu múlier actis ménsibus
humí iacebat flébiles gemitús ciens.
vir ést hortatus, córpus lecto réciperet,
onús maturum mélius quo depóneret.
"minime" ínquit "illo pósse confidó loco
malúm finiri, quó conceptum est ínitio."

18,1 advocat *Orellius:* avocat ‖ sponsum *Burmannus:* sponsore ‖ improbos *Orellius:* improbo 2 malum dare *Gruterus:* mala videre 6 tu *Pithoeus:* tum 19,1 malefici *Heinsius:* maleficii 6 quoius *Heinsius:* ouis 20,2 actis *Meursius:* peractis 5 maturum *Heinsius:* naturae

FABULA XXI (XVIIII)

CANIS PARTURIENS

Habént insidias hóminis blanditiaé mali:
quas út vitemus, vérsus subiectí monent.
Canís parturiens cúm rogasset álteram,
ut fétum in eius túgurio depóneret,
facile ínpetravit: deín reposcentí locum
precés admovit, témpus exoráns breve,
dum fírmiores cátulos posset dúcere.
hoc quóque consumpto flágitare válidius
cubíle coepit: "sí mihi et turbaé meae
par" ínquit "esse pótueris, cedám loco."

FABULA XXII (XX)

CANES FAMELICI

Stultúm consilium nón modo effectú caret,
sed ád perniciem quóque mortales dévocat.
Coriúm depressum in flúvio viderúnt canes.
id út comesse extráctum possent fácilius,
aquám coeperunt bíbere: sed rúptí prius
periére, quam quod pétierant contíngerent.

FABULA XXIII (XXI)

LEO SENEX, APER TAURUS ET ASINUS

Quicúnque amisit dígnitatem prístinam,
ignávis etiam iócus est in casú gravi.
Defèctus annis ét desertus víribus
leo cúm iaceret spíritum extremúm trahens,
apér fulmineis ád eum venit déntibus
et víndicavit íctu veterem iniúriam.
inféstis taurus móx confodit córnibus
hostíle corpus. ásinus, ut vidít ferum
inpúne laedi, cálcibus frontem éxtudit.
at ílle exspirans: "fórtes indigné tuli
mihi ínsultare: té, naturae dédecus,
quod férre enervis cógor, bis videór mori."

21,6 admovit *Pithoeus*: admonuit 22,5 coeperunt *Bentleius:* coepere 23,2 etiam iocus est *Pithoeus:* est etiam iocus *vel* est etiam iocus est 12 enervis *scripsi:* certe

FABULA XXIIII (XXII)

MUSTELA ET HOMO

Mustéla ab homine prénsa, cum instantém necem
effúgere vellet: "quaéso parce" inquít "mihi,
quae tíbi molestis múribus purgó domum."
respóndit ille: "fáceres si causá mea,
gratum ésset *et* dedíssem veniam súpplici.
nunc quía laboras, út fruaris réliquiis,
quas súnt rosuri, símul et ipsos dévores,
noli ínputare vánum beneficiúm mihi."
atque íta locutus ínprobam letó dedit.
Hoc ín se dictum débent illi agnóscere,
quorúm privata sérvit utilitás sibi
et méritum inane iáctant inprudéntibus.

FABULA XXV (XXIII)

CANIS FIDELIS

Repénte liberális stultis grátus est,
verúm peritis ínritos tendít dolos.
Noctúrnus cum fur pánem misissét cani,
obiécto temptans án cibo possét capi:
"heus" ínquit "linguam vís meam praeclúdere,
ne látrem pro re dómini? multum fálleris.
namque ísta subita mé iubet benígnitas
vigiláre, facias né mea culpá lucrum."

FABULA XXVI (XXIIII)

RANA RUPTA ET BOS

Inóps, potentem dúm vult imitarí, perit.
In práto quondam rána conspexít bovem
et tácta invidia tántae magnitúdinis
rugósam inflavit péllem. tum natós suos
intérrogavit, án bove esset látior.
illí negarunt. rúrsus intendít cutem
maióre nisu et símili quaesivít modo,
quis máior esset. ílli dixerúnt bovem.

24,2 quaeso parce inquit *Burmannus:* quaeso inquit parce 5 et *add. Pithoeus* 7 quas *Rittershusius:* quae ‖ *post* devores *delevit* hic intellege soricem esse generis masculini *Pithoeus* 25,4 posset *Rittershusius:* possit 26,2 quondam *Heinsius:* quodam

novíssime indignáta, dum vult válidius
inflare sese, rúpto iacuit córpore.

FABULA XXVII (XXV)

CANES ET CORCODILI

Consília qui dant práva cautis hóminibus,
et pérdunt operam et déridentur túrpiter.
Canés currentes bíbere e Nilo flúmine,
a córcodilis né rapiantur, tráditum est.
igitúr cum currens bíbere coepissét canis,
si córcodilus: "quámlibet lambe ótio,
nolí vereri." at ílle: "facerem, *me* Hércule,
nisi ésse scirem cárnis te cupidúm meae.

FABULA XXVIII (XXVI)

VULPES ET CICONIA

Nullí nocendum: sí quis vero laéserit,
multándum simili iúre fabella ádmonet.
Vulpés ad cenam dícitur cicóniam
prior ínvitasse et ílli in patena líquidam
posuísse sorbitiónem, quam nulló modo
gustáre esuriens pótuerit cicónia.
quae vúlpem cum revocásset, intrító cibo
plenám lagonam pósuit: huic rostrum ínserens
satiátur ipsa et tórquet convivám fame.
quae cúm lagonae cóllum frustra lámberet,
peregrínam sic locútam volucrem accépimus:
sua quísque exempla débet aequo animó pati.

FABULA XXVIIII (XXVII)

CANIS ET THESAURUS ET VULTURIUS

[Haec rés avaris ésse conveniéns potest
et qui húmiles nati, díci locupletés student.]
Humána effodiens óssa thensaurúm canis
invénit et violárat quia Manés deos,

27,3 e *Bentleius ex anon. Nilant.:* in 6 *post* otio *seclusit* pota accede noli timere sedulo ait at *Rigaltius* 7 inquit *post* vereri *delevit Rigaltius* ‖ me *add. Pithoeus* 28,4 et illi in patena liquidam *Rigaltius:* et illi liquidam in patena 29,1.2 *seclusit Bentleius*

iniécta est illi dívitiarum cúpiditas,
poenás ut sanctae réligioni pénderet.
itaque aúrum dum custódit, oblitús cibi
famé est consumptus; quém stans vulturiús super
fertúr locutus: "ó canis, meritó iaces,
qui cóncupisti súbito regalés opes,
trivió conceptus, éducatus stércore."

FABULA XXX (XXVIII)

VULPES ET AQUILA

Quamvís sublimes débent humiles métuere,
vindícta docili quía patet sollértiae.
Vulpínos catulos áquila quondam sústulit
nidóque posuit púllis, escam ut cárperent.
hanc pérsecuta máter orare íncipit,
ne tántum miserae lúctum inportarét sibi.
contémpsit illa, túta quippe ipsó loco.
vulpés ab ara rápuit ardentém facem
totámque flammis árborem circúmdedit,
hostís dolore dámnum ulciscens sánguinis.
aquila út periclo mórtis eriperét suos
incólumes natos súpplex vulpi trádidit.

FABULA XXXI (XXVIIII)

ASINUS INRIDENS APRUM

Plerúmque stulti rísum dum captánt levem,
graví destringunt álios contumélia
et síbi nocivum cóncitant períclum.
Asellus apro cúm fuisset óbvius:
"salve" ínquit "frater." ílle indignans répudiat
offícium et quaerit cúr sic mentirí velit.
asinús demisso péne: "similem sí negas
tibi me ésse, certe símile est hoc rostró tuo."
apér, cum vellet fácere generosum ínpetum,
représsit iram et: "fácilis vindictá est mihi,
sed ínquinari nólo ignavo sánguine."

29,10 concupisti *Pithoeus:* concupistis 11 et *post* conceptus *seclusit Bentleius* 30,1 *post* debent *delevit* homines *Pithoeus* 8 vulpes *Pithoeus:* vulpis 10 hostis dolore damnum *Heusingerus:* hosti dolorem damno ‖ ulciscens *Bentleius:* miscens 11 periclo *Pithoeus:* pericolo *vel* periculo 31,7 demisso *Burmannus:* dimisso

FABULA XXXII (XXX)

RANAE METUENTES TAURORUM PROELIA

Humilés laborant úbi potentes díssident.
Rana ín palude púgnam taurorum íntuens:
"heu quánta nobis ínstat perniciés!" ait.
intérrogata ab ália, cur hoc díceret,
de príncipatu cum ílli certarént gregis
longéque ab ipsis dégerent vitám boves:
"est státio separáta ac diversúm genus;
sed púlsus regno némoris qui profúgerit,
palúdis in secréta veniet látibula
et próculcatas óbteret duró pede.
ita cáput ad nostrum fúror illorum pértinet."

FABULA XXXIII (XXXI)

MILUUS ET COLUMBAE

Qui sé committít hómini tutandum ínprobo,
auxília dum requírit, exitium ínvenit.
Colúmbae saepe cúm fugissent míluum
et céleritate pénnae vitassént necem,
consílium raptor vértit ad falláciam
et génus inerme táli decepít dolo:
"quaré sollicitum pótius aevum dúcitis,
quam régem me creátis icto foédere,
qui vós ab omni tútas praestem iniúria?"
illaé credentes trádunt sese míluo;
qui régnum adeptus coépit vesci síngulas,
et éxercere inpérium saevis únguibus.
tunc dé relicuis úna: "merito pléctimur."

32,6 ipsis *Bothius:* illis 7 statio *Gudius:* ratio ‖ *post* separata *delevit* inquit *Gudius* 8 sed pulsus *Burmannus:* expulsos 33,2 exitium *Pithoeus*: exitum 9 iniuria *Pithoeus:* iniurias 10 tradunt *Pithoeus*: tradent 13 relicuis *Pithoeus:* reliquis

LIBER SECUNDUS

AUCTOR

Exémplis continétur apologí genus
nec áliud quicquam pér fabellas quaéritur,
quam córrigatur érror ut mortálium
acuátque sese díligens indústria.
quicúnque fuerit érgo narrandí iocus,
dum cápiat aurem et sérvet propositúm suum,
re cómmendatur, nón auctoris nómine.
equidem ómni cura mórem servabó senis,
sed sí líbuerit áliquid interpónere,
dictórum sensus út delectet várietas,
bonás in partes, léctor, accipiás velim:
ita, sí rependet ílli brevitas grátiam:
cuiús verbosa né sit commendátio,
atténde, cur negáre cupidis débeas,
modéstis etiam offérre, quod non pétierint.

FABULA I

IUVENCUS LEO ET PRAEDATOR

Supér iuvencum stábat deiectúm leo.
praedátor intervénit partem póstulans.
"darem" ínquit "nisi soléres per te súmere"
et ínprobum reiécit. forte innóxius
viátor est dedúctus in eundém locum
feróque viso réttulit retró pedem.
cui plácidus ille: "nón est quod timeás" ait
"et quaé debetur párs tuae modéstiae,
audácter tolle." túnc diviso térgore
silvás petivit, hómini ut accessúm daret.
Exémplum egregium prórsus et laudábile;
verúm est aviditas díves et paupér pudor.

II *prol.* 1 apologi *Hauptius Hermae* II 7: aesopi 9 interponere *Pithoeus:* interpone 12 si *Heinsius:* sic 1,7 quod *Pithoeus:* quid

FABULA II

ANUS DILIGENS IUVENEM, ITEM PUELLA

A féminis utcúnque spoliarí viros,
amént, amentur, némpe exemplis díscimus.
Aetátis mediae quéndam mulier nón rudis
tenébat annos célans elegántia,
animósque eiusdem púlchra iuvenis céperat.
ambaé videri dúm volunt illí pares,
capíllos homini légere coepere ín vicem.
qui sé putarat fíngi cura múlierum,
calvús repénte fáctus est: nam fúnditus
canós puella, nígros anus evéllerat.

FABULA III

AESOPUS AD QUENDAM DE SUCCESSU INPROBORUM

Lacerátus quidam mórsu vehementí canis
tinctúm cruore pánem misit málefico,
audíerat esse quód remedium vúlneris.
tunc síc Aesopus: "nóli coram plúribus
hoc fácere canibus, né nos vivos dévorent,
cum tále scierint ésse culpae praémium."
Succéssus inprobórum plures ádlicit.

FABULA IIII

AQUILA FELES ET APER

Aquila ín sublimi quércu nidum fécerat,
felés cavernam náncta in media pépererat,
sus némoricultrix fétum ad imam pósuerat.
tum fórtuitum féles contubérnium
fraude ét scelesta síc evertit malitia.
ad nídum scandit vólucris: "perniciés" ait
"tibí paratur, fórsan et miseraé mihi:
nam fódere terram quód vides cotídie

2,3 quendam *Schwabius:* quedam 4 tenebat *Gudius:* tegebat 8 putarat *scripsi:* putaret ‖ fingi *Scioppius:* pingi 3,1 vehementi *Bongarsius:* vehementis 2 misit *Gudius:* inmisit 6 tale scierint esse *Bentleius:* scierint esse tale 4,3 nemoricultrix *Bongarsius:* nemoris cultrix

aprum ínsidiosum, quércum vult evértere,
ut nóstram in plano fácile progeniem ópprimat."
terróre offuso et pérturbatis sénsibus
derépit ad cubíle setosaé suis:
"magno" ínquit "in perículo sunt natí tui:
nam símul exieris pástum cum teneró grege,
aquilá est parata rápere porcellós tibi."
hunc quóque timore póstquam complevít locum,
dolósa tuto cóndidit sesé cavo.
inde évagata nóctu suspensó pede
ubi ésca se replévit et prolém suam,
pavórem simulans próspicit totó die.
ruínam metuens áquila ramis désidet,
apér rapinam vítans non prodít foras.
quid múlta? inedia súnt consumpti cúm suis
felíque *et* catulis lárgam praebuerúnt dapem.
Quantum hómo bilinguis saépe concinnét mali
documéntum habere stúlta credulitás potest.

FABULA VI *Dressl.* (V *Or.*)

ITEM CAESAR AD ATRIENSEM

Est árdelionum quaédam Romae nátio,
trepidé concursans, óccupata in ótio,
gratís anhelans, múlta agendo níl agens,
sibí molesta et áliis odiosíssima.
hanc émendare, sí tamen possúm, volo
verá fabella: prétium est operae ádtendere.
Caesár Tiberius cúm petens Neápolim
in Mísenensem víllam venissét suam,
quae mónte summo pósita Lucullí manu
prospéctat Siculum et réspicit Tuscúm mare:
ex álticinctis únus atriénsibus,
cui túnica ab umeris línteo Pelúsio
erát destricta, círris dependéntibus,
perámbulante laéta domino víridia,
alvéolo coepit lígneo conspárgere

---

11 offuso *Rittershusius:* effuso 12 derepit *Colerus:* diripit 13 periclo *Pithoeus:* periculo 19 se *Pithoeus:* sese 24 felique et *Harius:* felisque 6,2 in otio *Pithoeus:* notio 3 nil *Langenius:* nihil 9 Luculli *Pithoeus:* lucili *vel* lucilii 10 respicit *Heinsius:* prospicit *vel* perspicit 14 viridia *Bongarsius:* uiridiaria

humum aéstuantem, cóme officium iáctitans:
sed déridetur. índe notis fléxibus
praecúrrit alium in xýstum sedans púlverem.
agnóscit hominem Caésar remque intéllegit.
is út putavit ésse nescio quíd boni:
"heus" ínquit dominus. ílle enim vero ádsilit
donátionis álacer certae gaúdio.
tum síc iocata est tánta maiestás ducis:
"non múltum egisti et ópera nequiquám perit:
multó maioris álapae mecum véneunt."

FABULA VII (VI)

AQUILA ET CORNIX

Contrá potentes némo est munitús satis:
si véro accessit cónsiliator máleficus,
vis ét nequitia quícquid oppugnánt, ruit.
Aquila ín sublime sústulit testúdinem.
quae cum ábdidisset córnea corpús domo
nec úllo pacto laédi posset cóndita,
venít per auras córnix et proptér volans:
"opímam sane praédam rapuisti únguibus;
sed nísi monstraro quíd sit faciendúm tibi,
graví nequiquam té lassabit póndere."
promíssa parte suádet, ut scopulúm super
altís ab astris dúram inlidat córticem,
qua cónminuta fácili vescatúr cibo.
indúcta verbis áquila monitis páruit,
simul ét magistrae lárge divisít dapem.
sic túta quae natúrae fuerat múnere,
inpár duabus óccidit tristí nece.

FABULA VIII (VII)

MULI DUO ET VECTORES

Mulí gravati sárcinis ibánt duo:
unús ferebat físcos cum pecúnia,
altér tumentes múlto saccos hórdeo.

---

16 come officium iactitans *Rigaltius:* iactans officium come 19 Caesar remque *Pithoeus:* caesaremque 20 is *add. Desbillons* 25 maioris *Rigaltius:* maiores || veneunt *Pithoeus:* venerunt 7,6 posset *Perottinus:* possit 13 facili *Bentleius:* facile

ille ónere dives célsa *it* cervice éminens
clarúmque collo iáctans tintinnábulum,
comés quieto séquitur et placidó gradu.
subitó latrones éx insidiis ádvolant
intérque caedem férro mulum saúciant,
dirípiunt nummos, néclegunt vile hórdeum.
spoliátus igitur cásus cum flerét suos:
"equidem" ínquit alter "mé contemptum gaudeo,
nam níl amisi néc sum laesus vúlnere."
Hoc árgumento túta est hominum ténuitas;
magnaé periclo súnt opes obnóxiae.

FABULA VIIII (VIII)

CERVUS AD BOVES

Cervús nemorosis éxcitatus látibulis,
ut vénatorum fúgeret instantém necem,
caecó timore próximam villám petit
et ópportuno sé bubili cóndidit.
hic bós latenti: "quídnam voluistí tibi,
infélix, ultro qui ád necem cucúrreris
hominúmque tecto spíritum commíseris?"
at ílle supplex: "vós modo" inquit "párcite:
occásione rúrsus erumpám data."
spatiúm diei nóctis excipiúnt vices.
frondém bubulcus ádfert: nil ideó videt.
eúnt subinde et rédeunt omnes rústici,
nemo ánimadvertit: tránsit etiam vílicus
nec ílle quicquam séntit. tum gaudéns ferus
bubús quietis ágere coepit grátias,
hospítium adverso quód praestiterint témpore.
respóndit unus: "sálvum te cupimús quidem;
sed ílle, qui oculos céntum habet, si vénerit,
magno ín periclo víta vertetúr tua."
haec ínter ipse dóminus a cená redit
et quía corruptos víderat nupér boves,
accédit ad praesépe: "cur frondís parum est,
straménta desunt? tóllere haec aránea
quantúm est laboris?" dúm scrutatur síngula,

8, 4 it *add. Bentleius* 8 sauciant *Perottinus:* trucidant 14 periclo *Pithoeus:* periculo 9, 8 vos *Perottinus:* bos 11 nil *Siebelis:* nec 21 nuper boues *Perottinus:* boues nuper

cervi quoque lata cónspicatur córnua;
quem cónvocata iúbet occidi fámilia
praedámque tollit. — haéc significat fábula
dominúm videre plúrimum in rebús suis.

AUCTOR (VIII)

Aesópi ingenio státuam posuere Áttici
servúmque collocárunt aeterna in basi,
patére honori scírent ut cuncti viam
nec géneri tribui séd virtuti glóriam
* * * * * * *
quoniam óccuparat álter, ut primús foret,
ne sólus esset stúdui, quod supérfuit:
nec haéc invidia, vérum est aemulátio.
quod sí labori fáverit Latiúm meo,
plurés habebit, quós opponat Graéciae.
sin lívor obtrectáre curam vóluerit,
non támen eripiet laúdis consciéntiam.
si nóstrum studium ad aures pervenít tuas
et árte fictas ánimus sentit fábulas,
omném querelam súbmovet felícitas.
sin aútem doctus íllis occurrít labor,
sinístra quos in lúcem natura éxtulit,
[nec quicquam possunt nisi meliores carpere]
fatále exitium córde durató feram,
donéc fortunam críminis pudeát sui.

---

25 alta conspicatur *Perottinus:* est alta conspicatus *epil.* 1 ingenio *Perottinus:* ingentem 2 seruumque *Perottinus:* seruulum quae *vel* seruolumque 3 honori *Perottinus:* homini *post* 4 *lacunam indicavit Pithoeus* 5 ut *Bentleius:* ne 6 ne solus esset studui *Rittershusius:* nec solus esset studii 8 faverit *Pithoeus:* faueret *vel* faberet 10 sin *Schefferus:* si ‖ obtrectare *Pithoeus:* oblectare *vel* obiectare 12 ad aures pervenit tuas *nescio quis:* pervenit ad aures tuas 15 doctus illis *Rigaltius:* ab illis doctus 17 *delevit Bentleius*

LIBER TERTIUS

PHAEDRUS AD EUTYCHUM

Phaedrí libellos légere si desíderas,
vacés oportet, Eútyche, a negótiis,
ut líber animus séntiat vim cárminis.
"verum" ínquis "tanti nón est ingeniúm tuum,
moméntum ut horae péreat officiís meis:"
non érgo causa est mánibus id tangí tuis,
quod óccupatis aúribus non cónvenit.
fortásse dices: "áliquae venient fériae,
quae mé soluto péctore ad studiúm vocent."
legésne, quaeso, pótius viles nénias,
impéndas curam quám rei domésticae,
reddás amicis témpora, uxorí vaces,
animúm relaxes, ótium des córpori,
ut ádsuetam fórtius praestés vicem?
mutándum tibi propósitum est et vitaé genus,
intráre si Musárum limen cógitas.
ego, quém Pierio máter enixá est iugo,
in quó tonanti sáncta Mnemosyné Iovi
fecúnda novies ártium peperít chorum,
quamvís in ipsa paéne natus sím schola
curámque habendi pénitus corde eráserim
et laúde invita vítam in hanc incúbuerim,
fastídiose támen in coetum récipior.
quid crédis illi accídere, qui magnás opes
exággerare quaérit omni vígilia,
doctó labori dúlce praeponéns lucrum?
sed iám quodcunque fúerit, ut dixít Sinon,
ad régem cum Dardániae perductús foret,
librum éxarabo tértium Aesopí stilo,
honóri et meritis dédicans illúm tuis.
quem sí leges, laetábor; sin autém minus,
habébunt certe, quó se oblectent pósteri.
Nunc, fábularum cúr sit inventúm genus

III *prol.* 4 inquis *Pithoeus:* inquit 5 officiis meis *Heinsius:* officii mei 15 et *Pithoeus:* ut 19 fecunda *Pithoeus:* facunda 22 vitam in hanc *Praschius:* in hanc vitam

brevi docebo. Sérvitus obnóxia,
quia quaé volebat nón audebat dícere,
adféctus proprios in fabellas tránstulit
calúmniamque fictis elusit iocis.
ego illius pro sémita feci viam,
et cógitavi plúra quam relíquerat,
in cálamitatem déligens quaedám meam.
quod si áccusator álius Seianó foret,
si téstis alius, iúdex alius dénique,
dignúm faterer ésse me tantís malis
nec hís dolorem délinirem rémediis.
suspítione sí quis errabít sua
et rápiet ad se, quód erit commune ómnium,
stulté nudabit ánimi consciéntiam.
huic éxcusatum mé velim nihiló minus:
neque enim notare síngulos mens ést mihi.
verum ípsam vitam et móres hominum osténdere.
rem mé professum dícet forsan quís gravem.
si Phrýx Aesopus pótuit, *si* Anacharsís Scytha
aetérnam famam cóndere ingenió suo:
ego, lítteratae quí sum propior Graéciae,
cur sómno inerti déseram patriaé decus?
Threíssa cum gens númeret auctorés suos
Linóque Apollo sít parens, Musa Orpheo,
qui sáxa cantu móvit et domuít feras
Hebríque tenuit ímpetus dulcí mora.
ergo hínc abesto lívor, ne frustrá gemas,
quoniám sollemnis míhi debetur glória.
Indúxi te ad legéndum: sincerúm mihi
candóre noto réddas iudicium peto.

FABULA I

ANUS AD AMPHORAM

Anús iacere vídit epotam ámphoram,
adhúc Falerna *e* faéce et testa nóbili

37 fictis elusit iocis *Pithoeus:* fiet scelus it locis 38 ego illius pro semita *Gudius*: ego illius porro semita *vel* illius porro ego semita 41 quod si *Pithoeus:* quod sit 47 nudabit *Pithoeus:* nudauit 51 forsan quis *Heinsius:* forsan aliquis *vel* forsitan aliquis ‖ *post* gravem *del.* Frige fuisse Aesopum *Pithoeus* 52 si *post* potuit *addidit I. F. Gronovius* ‖ Scytha *Rigaltius:* Scythae 54 propior *Pithoeus:* proprior 59 Hebrique *Rigaltius:* Herebique 61 sollemnis mihi *Bongarsius:* mihi sollemnis 1,2 e *add. Bentleius*

odórem quae iucúndum late spárgeret.
hunc póstquam totis ávida traxit náribus:
"o suávis anima! quále in te dicám bonum
antehác fuisse, táles cum sint réliquiae."
Hoc quó pertineat, dícet qui me nóverit.

FABULA II

PANTHERA ET PASTORES

Solet á despectis pár referri grátia.
Panthéra imprudens ólim in foveam décidit:
vidére agrestes: álii fustes cóngerunt,
alii ónerant saxis: quídam contra míseriti
peritúrae quippe, quámvis nemo laéderet,
misére panem, ut sústineret spíritum.
nox ínsecuta est: ábeunt securí domum,
quasi ínventuri mórtuam postrídie.
at ílla vires út refecit lánguidas,
velóci saltu fóvea sese líberat
et ín cubile cóncito properát gradu.
paucís diebus ínterpositis próvolat,
pecús trucidat, ípsos pastorés necat
et cúncta vastans saévit irato ímpetu.
tum síbi timentes, quí ferae pepércerant,
damnum haúd recusant, tántum pro vitá rogant.
at ílla: "memini quí me saxo pétierit,
qui pánem dederit: vós timere absístite;
illís revertor hóstis, qui me laéserunt."

FABULA III

AESOPUS ET RUSTICUS

Usú peritus háriolo velócior
vulgo *ésse* fertur, caúsa sed non dícitur,
notéscet quae nunc prímum fabellá mea.

---

4 avida *Pithoeus:* auita 5 quale in te dicam bonum *Gudius:* qualem te dicam bonam 7 hoc *Pithoeus:* huc *vel* hunc 2,4 quidam *Perottinus:* quidem || miseriti *Pithoeus:* miserti 16 pro vita *Perottinus:* prumta *vel* promta 17 at *Perottinus:* et || petierit *Salmasius:* petierat *vel* petierant 18 qui *Perottinus:* quis 19 laeserunt *Perottinus:* laeserant 3,2 vulgo esse fertur causa sed non *Pithoeus:* uulgo causa fertur sed non

Habénti cuidam pécora pepererúnt oves
agnós humano cápite. monstro extérritus
ad cónsulendos cúrrit maerens háriolos.
hic pértinere ad dómini respondét caput
et ávertendum víctima perículum.
ille aútem adfirmat cóniugem esse adúlteram
et ínsitivos sígnificari líberos,
sed éxpiari pósse maiori hóstia.
quid múlta? variis díssident senténtiis
hominíque curam cúra maiore ádgravant.
Aesópus ibi stans, náris emunctaé senex:
"natúra nunquam vérba cui potuít dare:
si prócurare vís ostentum, rústice,
uxóres" inquit "dá tuis pastóribus."

FABULA IIII

LANIUS ET SIMIUS

Pendére ad lanium quídam vidit símium,
intér relicuas mérces atque obsónia;
quaesívit quidnam sáperet? tum laniús iocans:
"quale" ínquit "caput est, tális praestatúr sapor."
Ridícule magis hoc díctum quam vere aéstimo;
quando ét formosos saépe inveni péssimos,
et túrpi facie múltos cognovi óptimos.

FABULA V

AESOPUS ET PETULANS

Succéssus ad perníciem stultos dévocat.
Aesópo quidam pétulans lapidem impégerat:
"tanto" ínquit "melior!" ássem deinde illí dedit
sic prósecutus: "plús non habeo me Hércule,
sed únde acciperé póssis monstrabó tibi.
venit écce dives ét potens: huic símiliter
impínge lapidem et dígnum accipies praémium."

5 exterritus *Perottinus:* perterritus 7 respondet *Rigaltius:* respondit 13 hominique *Bentleius:* hominesque 14 ibi *Rittershusius:* sibi 4,2 relicuas *Bongarsius:* reliquas 4 praestatur *Pithoeus:* praestatus 5 magis hoc dictum *Perottinus:* hoc dictum magis 6 formosos *Pithoeus:* formosus 5,1 stultus *Bentleius:* saepe multos

persuásus ille fécit quod monitús fuit;
sed spés fefellit ímpudentem audáciam:
compréusus namque poénas persolvít cruce.

FABULA VI

MUSCA ET MULA

Musca ín temone sédit et mulam íncrepans:
"quam tárda es!" inquit "nón vis citius prógredi?
vide, né dolone cóllum compungám tibi."
respóndit illa: "vérbis non moveór tuis;
sed ístum timeo, sélla qui primá sedens
iugúm flagello témperat lentó meum
et óra frenis cóntinet spumántibus.
quaprópter aufer frívolam insoléntiam;
namque úbi tricandum et úbi currendum sít scio."
Hac dérideri fábula meritó potest,
qui síne virtute vánas exercét minas.

FABULA VII

LUPUS AD CANEM

Quam dúlcis sit libértas, breviter próloquar.
Caní perpasto mácie confectús lupus
forte óccucurrit: deín salutans ín vicem
ut réstiterunt: "únde sic, quaesó, nites?
aut quó cibo fecísti tantum córporis?
ego, quí sum longe fórtior, pereó fame."
canís simpliciter: "éadem est condició tibi,
praestáre domino sí par officiúm potes."
"quod?" ínquit ille. "cústos ut sis líminis,
a fúribus tueáris et noctú domum."
"ego véro sum parátus: nunc patiór nives
imbrésque in silvis ásperam vitám trahens:
quantó est facilius míhi sub tecto vívere,
et ótiose lárgo satiarí cibo?"
"veni érgo mecum." dúm procedunt, ádspicit

10 comprensus *Perottinus:* comprehensus 6,1 temone *Perottinus:* timone 2 et *ante* non *om. Perottinus* 3 dolone *Pithoeus:* dolose *vel* dolos 7 ora *Perottinus:* lora 9 namque *Rigaltius:* nam || sit *Bentleius:* est 7,3 occucurrit dein salutans *Bentleius:* occurrit dein salutantes 14 otiose *Heinsius:* otiosum

lupus á catena cóllum detritúm cani.
"unde hóc, amice?" "níhil est." "dic, quaesó, tamen."
"quia vídeor acer, ádligant me intérdiu,
luce út quiescam et vígilem, nox cum vénerit:
crepúsculo solútus, qua visúm est, vagor.
adfértur ultro pánis; de mensá sua
dat óssa dominus; frústa iactat fámilia
et, quód fastidit quísque, pulmentárium.
sic síne labore vénter impletúr meus."
"age, abíre si quo est ánimus, est licéntia?"
"non pláne est" inquit. "frúere quae laudás, canis:
regnáre nolo, líber ut non sím mihi."

FABULA VIII

SOROR ET FRATER

Praecépto monitus saépe te consídera.
Habébat quidam fíliam turpíssimam
idémque insignem púlchra facie fílium.
hi, spéculum in cathedra mátris ut positúm fuit,
pueríliter ludéntes forte inspéxerunt.
hic sé formosum iáctat, illa iráscitur
nec glóriantis sústinet fratrís iocos
accípiens quippe cúncta in contuméliam.
ergo ád patrem decúrrit laesura ín vicem
magnáque invidia críminatur fílium,
vir nátus quod rem féminarum tétigerit.
ampléxus ille utrúmque et carpens óscula
dulcémque in ambos cáritatem pártiens:
"cotídie" inquit "spéculo vos utí volo:
tu fórmam ne corrúmpas nequitiaé malis;
tu fáciem ut istam móribus vincás bonis."

FABULA VIIII

SOCRATES AD AMICOS

Vulgáre amici nómen, sed rará est fides.
Cum párvas aedes síbi fundasset Sócrates,

16 cani *Perottinus:* canis 25 abire si quo est *Luc. Muellerus:* si quo est abire 8,3 insignem *Harius:* insigni et 4 hi *Salmasius:* his || ut positum *Perottinus:* suppositum 8 quippe *Bentleius:* quid enim

— cuiús non fugio mórtem, si famam ádsequar,
et cédo invidiae, dúm modo absolvár cinis, —
ex pópulo sic nesció quis, ut fierí solet:
"quaesó, tam angustam tális vir ponís domum?"
"utinam" ínquit "veris hánc amicis ímpleam!"

FABULA X
POETA DE CREDERE ET NON CREDERE

Perículosum est crédere et non crédere.
utriúsque exemplum bréviter exponám rei.
Hippólytus obiit, quía novercae créditum est;
Cassándrae quia non créditum, ruit Ílium.
ergo éxploranda est véritas multúm, prius
quam stúlta prave iúdicet senténtia.
sed fábulosam né vetustatem éleves,
narrábo tibi memória quod factúm est mea.
Marítus quidam cúm diligeret cóniugem
togámque puram iám pararet fílio,
sedúctus in secrétum a libertó *est* suo,
speránte heredem súffici se próximum.
qui cúm de puero múlta mentitús foret
et plúra de flagítiis castae múlieris,
adiécit — id quod séntiebat máxime
dolitúrum amanti — véntitare adúlterum
stupróque turpi póllui famám domus.
incénsus ille fálso uxoris crímine
simulávit iter ad víllam clamque in óppido
subsédit: deinde nóctu subito iánuam
intrávit, recta cúbiculum uxorís petens,
in quó dormire máter natum iússerat,
aetátem adultam sérvans diligéntius.
dum quaérunt lumen, dúm concursant fámilia,
iraé furentis ímpetum non sústinens
ad léctum accedit, témptat in tenebrís caput.
ut séntit tonsum, gládio pectus tránsigit,
nihíl respiciens, dúm dolorem víndicet.
lucérna adlata símul adspexit fílium

9,5 ex *Pithoeus:* est 10,7 fabulosam ne vetustatem eleves *Bentleius*: fabulosa ne uetustatem leuem 11 seductus *Perottinus:* sed uetus ‖ est *add. Bentleius* 27 transigit *Bongarsius:* transfigit 28 nihil respiciens dum *Perottinus:* nihil in respiciendum

sanctámque uxorem dórmientem cúbiculo,
sopíta primo quaé nil somno sénserat;
repraésentavit ín se poenam fácinoris
et férro incubuit, quód credulitas strínxerat.
accúsatores póstularunt múlierem
Romámque pertraxérunt ad centúmviros.
malígna insontem déprimit suspítio,
quod bóna possideat. stánt patroni fórtiter
causám tuentes ínnocentis féminae.
A dívo Augusto túnc petiere iúdices,
ut ádiuvaret iúris iurandí fidem,
quod ípsos error ímplicuisset críminis.
qui póstquam tenebras díspulit calúmniae
certúmque fontem véritatis répperit:
"luat" ínquit "poenas caúsa libertús mali;
namque órbam nato símul et privatám viro
miserándam potius quám damnandam exístimo.
quod sí delata pérscrutatus crímina
patérfamilias ésset, si mendácium
subtíliter limásset, a radícibus
non évertisset scélere funestó domum."
Nil spérnat auris néc tamen credát statim.
quándóquidem et illi péccant, quos minimé putes
et quí non peccant, ímpugnantur fraúdibus.
Hoc ádmonere símplices etiám potest,
opínione altérius ne quid pónderent:
ambítio namque díssidens mortálium
aut grátiae subscríbit aut odió suo.
erit ílle notus, quém per te cognóveris.
Haec éxsecutus súm propterea plúribus,
brevitáte nimia quóniam quosdam offéndimus.

FABULA XI

EUNUCHUS AD IMPROBUM

Eunúchus litigábat cum quodam ímprobo,
qui súper obscena dícta et petulans iúrgium
damnum ínsectatus ést amissi córporis.

---

31 nil *Perottinus:* nihil 42 dispulit *Pithoeus:* distulit 47 delata *Burmannus ex Perottino:* damnanda 48 paterfamilias *Perottinus:* paterfamiliae 51 nil *Perottinus:* nihil 11,2 qui *Perottinus:* cui

"quin" áit "hoc uuum est, cúr laborem válidius,
intégritatis téstes quia desúnt mihi.
sed quíd fortunae, stúlte, delictum árguis?
id démum est homini túrpe, quod meruít pati."

FABULA XII

PULLUS AD MARGARITAM

In stérquilino púllus gallináceus
dum quaérit escam, márgaritam répperit.
"iacés indigno quánta res" inquit "loco!
te sí quis pretii cúpidus vidissét tui,
olím redisses ád splendorem prístinum.
ego quód te inveni, pótior cui multó est cibus,
nec tíbi prodesse néc mihi quicquám potest."
Hoc íllis narro, quí me non intéllegunt.

FABULA XIII

APES ET FUCI VESPA IUDICE

Apés in alta quércu fecerúnt favos:
hos fúci inertes ésse dicebánt suos.
lis ád forum dedúcta est, vespa iúdice.
quae génus utrumque nósset cum pulchérrime,
legém duabus hánc proposuit pártibus:
"non ínconveniens córpus et par ést color,
in dúbium plane rés ut merito vénerit.
sed né religio péccet imprudéns mea,
alvós accipite et céris opus infúndite,
ut éx sapore méllis et formá favi,
de quís nunc agitur, aúctor horum appáreat."
fucí recusant: ápibus condició placet.
tunc ílla talem prótulit senténtiam:
"apértum est quis non póssit et quis fécerit.
quaprópter apibus frúctum restituó suum."
Hanc praéterissem fábulam siléntio,
si páctam fuci nón recusassént fidem.

---

4 quin *Heinsius:* en 6 delictum *Perottinus:* delectum 12,1 sterquilino *Salmasius:* sterquilinio *vel* stercuilinio 4 te *Bentleius ex Romulo:* hoc 5 pristinum *Perottinus:* maximum 6 quod *Perottinus:* qui 7 potest *Perottinus:* potes 13,1 alta *Perottinus:* alia 11 quis *Perottinus:* quibus 13 protulit *Perottinus:* sustulit 14 et *Perottinus:* aut

FABULA XIIII

DE LUSU ET SEVERITATE

Puerórum in turba quídam ludentem Átticus
Aesópum nucibus cúm vidisset, réstitit
et quási delirum rísit. quod sensít simul
derísor potius quám deridendús senex,
arcúm rétensum pósuit in mediá via:
"heus!" ínquit, "sapiens, éxpedi quid fécerim."
concúrrit populus. ílle se torquét diu
nec quaéstionis pósitae causam intéllegit.
novíssime succúmbit. tum victór sophus:
"corrúmpes arcum, sémper si tensum hábueris;
at sí laxaris, cúm voles erit útilis.
sic lúdus animo débet aliquandó dari,
ad cógitandum mélior ut redeát tibi."

FABULA XV

CANIS AD AGNUM

Intér capellas ágno palantí canis:
"stulte" ínquit "erras: nón est hic matér tua,"
ovésque segregátas ostendít procul.
"non íllam quaero, quaé, cum libitum est, cóncipit,
dein pórtat onus ignótum certis ménsibus,
novíssime prolápsam effundit sárcinam;
verum íllam, quae me nútrit admoto úbere
fraudátque natos lácte, ne desít mihi."
"tamen ílla est potior, quaé te peperit." "nón ita est:
unde ílla scivit, níger an albus náscerer?
age pórro, parere sí voluisset féminam,
quid prófecisset, cúm crearer másculus?
benefícium magnum sáne natalí dedit,
ut éxspectarem lánium in horas síngulas!

14,3 delirum *Perottinus:* delerum 9 sophus *Bongarsius:* Aesopus 10 corrumpes *Bentleius*: cito rumpes 12 ludus . . . debet *Schefferus:* lusus . . . debent 15,1 palanti *Praschius* (*et similiter Romulus*): ballanti 2 hic *Romulus et an. Nilantii:* haec 5 dein *Perottinus:* deinde 11. 12 age porro parere si voluisset feminam | quid profecisset quum crearer masculus *Perottinus:* age porro fecisset (*vel* fuisset) cum crearer masculus 13 natali *Perottinus:* natale 14 exspectarem *Perottinus:* spectarem

cuiús potestas núlla in gignendó fuit,
cur hác sit potior, quaé iacentis míserita est
dulcémque sponte praéstat benivoléntiam?
Facít parentes bónitas, non necéssitas."
[His démonstrare vóluit auctor vérsibus
obsístere homines légibus, meritís capi.]

FABULA XVI
CICADA ET NOCTUA

Humánitati quí se non accómmodat,
plerúmque poenas óppetit supérbiae.
Cicáda acerbum nóctuae convícium
faciébat, solitae víctum in tenebris quaérere
cavóque ramo cápere somnum intérdiu.
rogáta est ut tacéret. multo válidius
clamáre occoepit. rúrsus admotá prece
accénsa magis est. nóctua ut vidít sibi
nullum ésse auxilium et vérba contemní sua,
hac ést adgressa gárrulam fallácia:
"dormíre quia me nón sinunt cantús tui,
sonáre citharam quós putes Apóllinis,
potáre est animus néctar, quod Pallás mihi
nupér donavit; sí non fastidís veni;
uná bibamus." ílla, quae ardebát siti,
simúl cognovit vócem laudarí suam,
cupide ádvolavit: nóctua egressa é cavo
trepidántem consectáta est et letó dedit.
sic víva quod negárat tribuit mórtua.

FABULA XVII
ARBORES IN DEORUM TUTELA

Olím quas vellent ésse in tutelá sua,
diví legerunt árbores. quercús Iovi
et mýrtus Veneri plácuit, Phoebo laúrea,
pinús Cybebae, pópulus celsa Hérculi.
Minérva admirans, quáre steriles súmerent,

---

19. 20 *seclusi Perottinus:* coepit *Perottinus* 20 legibus *Pithoeus:* legimus 12 citharam *Bentleius:* cithara 16,7 occoepit 17 e *add.*

intérrogavit. caúsam dixit Iúppiter:
"honórem fructu né videamur véndere."
"at me Hércules narrábit quod quis vóluerit,
olíva nobis própter fructum est grátior."
tunc síc deorum génitor atque hominúm sator:
"o náta, merito sápiens dicere ómnibus!
nisi útile est quod fácimus, stulta est glória."
[Nihil ágere quod non prósit fabella ádmonet.]

FABULA XVIII

PAVO AD IUNONEM DE VOCE SUA

Pavo ád Iunonem vénit indigné ferens,
cantús luscinii quód sibi non tríbuerit;
illum ésse cunctis ávibus admirábilem,
se dérideri, símul ac vocem míserit.
tunc cónsolandi grátia dixít dea:
"sed fórma vincis, víncis magnitúdine;
nitór smaragdi cóllo praefulgét tuo
pictísque plumis gémmeam caudam éxplicas."
"quo mi" ínquit "mutam spéciem, si vincór sono?"
"fatórum arbitrio pártes sunt vobís datae:
tibi fórma, vires áquilae, luscinió melos,
augúrium corvo, laéva cornici ómina,
omnésque propriis sínt contentae dótibus."
Noli ádfectare quód tibi non ést datum,
delúsa ne spes ád querelam récidat.

FABULA XVIIII

AESOPUS RESPONDET GARRULO

Aesópus domino sólus cum esset fámilia,
paráre cenam iússus est matúrius.
ignem érgo quaerens áliquot lustravít domus,
tandémque invenit úbi lucernam accénderet.
tum círcueunti fúerat quod iter lóngius,
effécit brevius: námque recta pér forum
coepít redire. et quídam e turba gárrulus:

17,7 honorem fructu *Perottinus:* honore fructum 8 narrabit *Pithoeus:* narrauit 10 genitor *Perottinus:* gentium 13 *seclusi* 18,3 avibus *Perottinus:* auribus 9 mi *Pithoeus:* mihi 13 sint *scripsi:* sunt || dotibus *Perottinus:* vocibus 19,5 circueunti *Burmannus:* circumeunti 7 quidam e *Perottinus:* quidem est

"Aesópe, medio sóle quid cum lúmine?"
"hominem" inquit "quaero," et ábiit festináns domum.
hoc sí molestus ílle ad animum réttulit,
sensít profecto se hóminem non visúm seni,
intémpestive qui óccupato adlúserit.

POETA (III 26 *Or.*)

Supérsunt mihi quae scribam, sed parcó sciens;
primum ésse videar né tibi moléstior,
distríngit quem multárum rerum várietas;
dein sí quis eadem fórte conarí velit,
habére ut possit áliquid operis résidui:
quamvís materiae tánta abundet cópia,
labóri faber ut désit, non fabró labor.
brevitáti nostrae praémium ut reddás peto,
quod és pollicitus: éxhibe vocís fidem.
nam víta morti própior est cotídie,
et hóc minus pervéniet ad me múneris,
quo plús consumet témporis dilátio.
si cíto rem perages, úsus fiet lóngior;
fruár diutius, sí celerius cépero.
languéntis aevi dúm sunt aliquae réliquiae,
auxilio locus est: ólim senio débilem
frustra ádiuvare bónitas nitetúr tua,
cum iám desierit ésse beneficio útilis
et mórs vicina flágitabit débitum.
stultum ádmovere tíbi preces exístimo,
proclívis ultro cúm sit misericórdia.
saepe ímpetravit véniam confessús reus:
quanto ínnocenti iústius debét dari?
tuaé sunt partes; fúerunt aliorúm prius,
dein símili gyro vénient aliorúm vices.
decérne quod relígio, quod patitúr fides,

---

8 quid cum *Perottinus:* quid tu cum 9 abiit *Rittershusius:* abit *epilogum post* IIII 25 *in codd. positum huc reiecit Brotierius* 2 esse videar ne tibi *Bentleius:* esse tibi ne uidear 3 distringit *Burmannus:* destringit 6 materiae *Pithoeus:* naturae 8 brevitati *Salmasius:* breuitatis ‖ praemium *Pithoeus:* nimium 11 perveniet *Ursinus:* veniet 14 cepero *Rittershusius:* coepero 18 desierit *Pithoeus:* desideret *vel* desiderat ‖ utilis *Gudius:* utilius 20 preces existimo *Gronovius:* preces exis (*aut* exes) *vel* preceps exis 24 prius *in codicibus post* venient aliorum *positum post* fuerunt aliorum *reiecit Pithoeus*

et grátulari mé fac iudició tuo.
excédit animus quém proposuit términum;
sed dífficulter cóntinetur spíritus,
intégritatis quí sincerae cónscius
a nóxiorum prémitur insoléntiis.
qui sínt, requires; ápparebunt témpore.
ego, quóndam legi quám puer senténtiam
palám mutire plébeio piáculum est
dum sánitas constábit, pulchre méminero.

LIBER QUARTUS

POETA AD PARTICULONEM (IIII 27 *Or.*)

Cum déstinassem términum operi státuere
in hóc, ut aliis ésset materiaé satis,
consílium tacito córde damnaví *statím*.
nam sí quis étiam talis est tituli *aémulus*,
quo pácto demonstrábit, quidnam omíserim,
ut íllud ipsum cúpiat famae trádere,
sua cuíque cum sit ánimi cogitátio
colórque proprius! érgo non levitás mihi,
sed cérta ratio caúsam scribendí dedit.
quaré, Particulo, quoniam caperis fábulis
— quas Aésopias, nón Aesopi, nómino,
[quasi paucas ille ostendit ego plures dissero]
usús vetústo génere, sed rebús novis; —
quartúm libellum, cúm vacarit, pérleges.
hunc óbtrectare sí volet malígnitas,
imitári dum non póssit, obtrectét licet.
mihi párta laus est, quód tu, quod similés tui

---

27 fac *Pithoeus:* tacere *vel* tatare 33 puer *Pithoeus:* pueri 34 mutire *Festus s. v.:* mutlire || piaculum *Ennius* (*trag.* 376 *Vahl.*) *teste Festo:* periculum 35 meminero *Bongarsius:* memini *vel* memin. R² (?) IIII *prol. in codd. post* IIII 26 *positum huc revocavit Brotierius* 1 operi statuere *Gudius:* operis habere 3 statim *add. Bentleius* 4 etiam talis est *Bongarsius:* talis est etiam || aemulus *add. Bentleius* 5 demonstrabit *Orellius:* damnabit 6 illud ipsum cupiat *Guyetus:* illum ipsum cupiam 8 proprius *Rittershusius:* prior 10 Particulo *Pithoeus:* particula || fabulis *Pithoeus:* fabulae 12 *del. Guyetus* 13 usus *Pithoeus:* usu 14 cum vacarit *Bentleius:* dum uarie

vestrás in chartas vérba transfertís mea
dignúmque longa iúdicatis mémoria.
inlítteratum plaúsum cur desídero?

FABULA I

ASINUS ET GALLI

Qui nátus est infélix, non vitám modo
tristém decurrit, vérum post obitúm quoque
perséquitur illum dúra fati míseria.
Gallí Cybebes círcum *in* quaestus dúcere
asinúm solebant báiulantem sárcinas.
is cúm labore et plágis esset mórtuus,
detrácta pelle síbi fecerunt týmpana.
rogáti mox a quódam, delició suo
quidnám fecissent, hóc locuti súnt modo:
"putábat se post mórtem securúm fore:
ecce áliae plagae cóngeruntur mórtuo."

FABULA II

POETA

Ioculáre tibi vidétur et sané levi,
dum níhil habemus máius, calamo lúdimus.
sed díligenter íntuere has nénias:
quantám sub illis útilitatem réperies!
non sémper ea sunt, quaé videntur: décipit
frons príma multos: rára mens intéllegit,
quod ínteriore cóndidit cura ángulo.
hoc né locutus síne mercede éxistimer,
fabéllam adiciam dé mustela et múribus.
Mustéla cum annis ét senecta débilis
murés veloces nón valeret ádsequi,
invólvit se farína et obscuró loco
abiécit neglegénter. mus escám putans
adsíluit et comprénsus occubuít neci.

18 transfertis *Pithoeus:* transferetis 20 inlitteratum plausum cur *Scioppius:* in litterarum plausum ire 1,4 in *add. Gudius* 11 mortuo *Pithoeus:* mortui 2,1 levi *Schefferus:* leue 2 maius *Pithoeus:* manu 4 sub illis *Pithoeus:* subtilis 5 decipit *Pithoeus:* despici 7 interiore *Rittershusius:* inferiore 14 adsiluit *Pithoeus:* adsilit ‖ comprensus *Rittershusius:* compressus

altér similiter périit, deinde et tértius.
aliquót secutis vénit et retórridus,
qui saépe laqueos ét muscipula effúgerat;
procúlque insidias cérnens hostis cállidi:
"sic váleas" inquit "út farina es, quaé iaces!"

FABULA III

DE VULPE ET UVA

Famé coacta vúlpes alta in vínea
uvam ádpetebat súmmis saliens víribus;
quam tángere ut non pótuit, discedéns ait:
"nondúm matura est: nólo acerbam súmere."
Qui fácere quae non póssunt verbis élevant,
adscríbere hoc debébunt exemplúm sibi.

FABULA IIII

EQUUS ET APER

Equús sedare sólitus quo fuerát sitim,
dum sése aper volútat, turbavít vadum.
hinc órta lis est. sónipes iratús fero
auxílium petiit hóminis, quem dorsó levans
rediít ad hostem. iáctis hunc telís eques
postquam ínterfecit, síc locutus tráditur:
"laetór tulisse auxílium me precibús tuis;
nam praédam cepi et dídici quam sis útilis,"
atque íta coegit frénos invitúm pati.
tum maéstus ille: "párvae vindictám rei
dum quaéro demens, sérvitutem répperi."
Haec íracundos ádmonebit fábula
impúne potius laédi quam dedi álteri.

FABULA V

POETA

Plus ésse in uno saépe quam in turbá boni,
narrátione pósteris tradám brevi.

---

15 periit deinde et *Bentleius ex Romulo:* deinde perit et 16 secutis venit *Rigaltius:* venit saeculis 4,4 petiit *Pithoeus:* petit 5 rediit *Pithoeus:* redit ‖ *post* hostem *delevit* laetus *Pithoeus*

Quidám decedens trés reliquit filias:
unám formosam et óculis venantém viros;
at álteram laníficam et frugi, rústicam;
devótam vino tértiam et turpíssimam.
harum aútem matrem fécit heredém senex
sub cóndicione, tótam ut fortunám tribus
aequáliter distríbuat sed talí modo:
ne dáta possideant aút fruantur; túm simul
habére res desíerint, quas accéperint,
centéna matri cónferant sestértia.
Athénas rumor ímplet. mater sédulo
iurís peritos cónsulit: nemo éxpedit,
quo pácto non possídeant, quod fuerít datum,
fructúmve capiant; deínde quae tulerínt nihil,
quanám ratione cónferant pecúniam.
postquám consumpta est témporis longí mora
nec téstamenti pótuit sensus cólligi,
fidem ádvocavit iúre neclectó parens.
sepónit moechae véstem, mundum múliebrem,
lavátionem argénteam, eunuchós, glabros;
laníficae agellos pécora villam operários.
bovés, iumenta et ínstrumentum rústicum;
potríci plenam antíquis apothecám cadis,
domúm politam et délicatos hórtulos.
sic déstinata dáre cum vellet síngulis
et ádprobaret pópulus, qui illas nóverat,
Aesópus media súbito in turba cónstitit:
"o sí maneret cóndito sensús patri,
quam gráviter ferret, quód voluntatém suam
intérpretari nón potuissent Áttici!"
rogátus deinde sólvit errorem ómnium:
"domum órnamenta cúm venustis hórtulis
et vína vetera dáte lanificae rústicae;
vestem úniones pédisequos et cétera
illi ádsignate, vítam quae luxú trahit;
vités agros et pécora cum pastóribus
donáte moechae. núlla poterit pérpeti,
ut móribus quid téneat alienúm suis.
defórmis cultum véndet, ut vinúm paret;

5,10 ne *Pithoeus:* ni 13 sedulo *Baiterus:* sedula 15 si *post* pacto *delevit Pithoeus* 34 et *post* domum *del. Langenius* 38 vites agros *Luc. Muellerus:* agros utiles

agrós abiciet moécha, ut ornatúm gerat;
at ílla gaudens pécore et lanae dédita
quacúnque summa trádet luxuriaé domum.
sic núlla possidébit, quod fuerít datum,
et díctam matri cónferent pecúniam
ex prétio rerum, quás vendiderint singulae."
ita quód multorum fúgit imprudéntiam
uníus hominis répperit sollértia.

FABULA VI
PUGNA MURIUM ET MUSTELARUM

Cum vícti mures mústelarum exércitum
— históría quorum *et* ín tabernis píngitur —
fugerént et artos círcum trepidarént cavos,
aegré recepti támen evaserúnt necem.
ducés eorum, quí capitibus córnua
suís ligarant, út conspicuum in proélio
habérent signum quód sequerentur mílites,
haesére in portis súntque capti ab hóstibus;
quos ímmolatos víctor avidis déntibus
capácis alvi mérsit tartareó specu.
Quemcúnque populum trístis eventús premit
perículitatur mágnitudo príncipum,
minúta plebes fácili praesidió latet.

FABULA VII
PHAEDRUS

Tu quí, nasute, scrípta destringís mea
et hóc iocorum légere fastidís genus,
parvá labellum sústine patiéntia,
sevéritatem fróntis dum placó tuae
et ín cothurnis pródit Aesopús novis.
Utinám nec unquam Pélii nemorís iugo
pinús bipenni cóncidisset Thessala!

---

44 summa tradet luxuriae *Pithoeus:* summae tradat luxoria 46 et dictam *Pithoeus:* edictam 47 ex *Pithoeus:* et 6,1 exercitum *Bentleius:* exercitu 2 et *add. Heinsius* 13 plebes *Pithoeus:* plebis 7,1 destringis *Rittershusius:* distringis 3 parva *Rigaltius:* par ‖ labellum *Bongarsius:* libellum 5 novis *Pithoeus:* nobis 6 nec *Bongarsius:* ne ‖ Pelii *Heinsius:* Pelei

nec ád professae mórtis audacém viam
fabricásset Argus ópere Palladió ratem,
inhóspitalis príma quae Pontí sinus
patefécit in pernículem Graium et bárbarum!
namque ét superbi lúget Aeetaé domus,
et régna Peliae scélere Medeaé iacent,
quae saévum ingenium váriis involvéns modis
illíc per artus frátris explicuít fugam,
hic caéde patris Péliadum infecít manus.
Quid tíbi videtur? "hóc quoque insulsúm est" ais
"falsóque dictum; lónge quia vetústior
Aegaéa Minos clásse perdomuít freta
iustóque vindicávit exemplo ímpetum."
quid érgo possum fácere tibi, lectór Cato,
si néc fabellae té iuvant nec fábulae!
nolí molestus ésse omnino lítteris,
maiórem exhibeant né tibi moléstiam.
Hoc íllis dictum est, quí stultitia naúseant
et út putentur sápere, caelum vítuperant.

FABULA VIII

SERPENS AD FABRUM FERRARIUM

Mordáciorem qui ínprobo dente ádpetit,
hoc árgumento sé describi séntiat.
In ófficinam fábri venit vípera.
haec cúm temptaret, sí qua spes essét cibi,
limám momordit. ílla contra cóntumax:
"quid me" ínquit "stulta, dénte captas laédere,
omne ádsuevi férrum quae conródere?"

FABULA VIIII

VULPES ET CAPER

Homo ín periclum símul ac venit cállidus,
reperíre effugium quaérit alteriús malo.

---

12 Aeetae *Pithoeus:* aetate 16 infecit *Pithoeus:* interfecit 17 ais *Pithoeus:* ait 19 Aegaea *Pithoeus:* Aegrea 20 impetum *Pithoeus:* imperium 21 lector Cato *Pithoeus:* lecte reato 25 qui stultitia *Bongarsius:* si qui stultitiam *vel* si qui stulti 8,4 spes *Heinsius:* res 9,1 periclum *Gudius:* periculum ‖ magnum *ante* periculum *del. Gudius* 2 quaerit alterius *Bentleius:* alterius quaerit

Cum décidisset vúlpes in puteum ínscia
et áltiore claúderetur márgine,
devénit hircus sítiens in eundém locum:
simúl rogavit, ésset an dulcís liquor
et cópiosus. ílla fraudem móliens:
"descénde, amice: tánta bonitas ést aquae,
volúptas ut satiári non possít mea."
immísit se barbátus. tum vulpécula
evásit puteo níxa celsis córnibus
hircúmque clauso líquit haerentém vado.

FABULA X

DE VITIIS HOMINUM

Perás imposuit Iúppiter nobís duas:
propriís repletam vítiis post tergúm dedit,
aliénis ante péctus suspendít gravem.
hac ré videre nóstra mala non póssumus;
alií simul delínquunt, censorés sumus.

FABULA XI

FUR ET LUCERNA

Lucérnam fur accéndit ex ará Iovis
ipsúmque compilávit ad lumén suum:
onústus sacrilégio cum discéderet,
repénte vocem sáncta misit Réligio:
"malórum quamvis ísta fuerint múnera
mihíque invisa, ut nón offendar súbripi,
tamén, sceleste, spíritu culpám lues,
olím cum adscriptus vénerit poenaé dies.
sed ne ígnis noster fácinori praelúceat,
per quém verendos éxcolit pietás deos,
veto ésse tale lúminis commércium."
ita hódie nec lucérnam de flammá deum
nec dé lucerna fás est accendí sacrum.
Quot rés contineat hóc argumentum útiles,

11,3 *post* onustus *del.* qui *Iohnsonus* 4 sancta *Pithoeus:* sanctam 5 munera *Pithoeus:* munere 8 poenae *Pithoeus:* poena 12 ita *Bongarsius:* itaque ‖ lucernam *Bongarsius:* lucerna 14 quot *Pithoeus:* quod

non éxplicabit álius, quam qui rėpperit.
signíficat primo saépe, quos ipse álueris,
tibi ínveniri máxime contrários;
secúndo ostendit scélera non irá deum,
fatórum dicto séd puniri témpore;
novíssime interdícit, ne cum málefico
usúm bonus consóciet ulliús rei.

FABULA XII

MALAS ESSE DIVITIAS

Opés invisae mérito sunt fortí viro,
quia díves arca véram laudem intércipit.
Caeló receptus própter virtutem Hércules
cum grátulantes pérsalutassét deos,
veniénte Pluto, quí Fortunae est fílius,
avértit oculos. caúsam quaesivít pater.
“odi” ínquit “illum, quía malis amícus est
simúlque obiecto cúncta corrumpít lucro.”

FABULA XIII

DE LEONE REGNANTE

“Utílius homini níhil est quam recté loqui”
probánda cunctis ést quidem senténtia,
sed ád perniciem sólet agi sincéritas.
Cum sé ferarum régem fecissét leo
et aéquitatis véllet famam cónsequi,
a prístina defléxit consuetúdine
atque ínter illas ténui contentús cibo
sancta íncorrupta iúra reddebát fide.
post quaé labare *ut* coépit paeniténtia,
natúram cum mutáre non possét suam,
aliquás seduxit in secretum, ut fálleret.
ibí quaesivit, ós an foeterét sibi.
quae díxerant putére et quae negáverant,

18. 19 *versiculos in codicibus ita positos* 19 fatorum 18 secundum *transposuit Pithoeus* 18 secundo *Rigaltius:* secundum 12,5 veniente *Pithoeus:* venienti 13,9 post quae labare *Gronovius:* post quam lavare ‖ ut *add. Burmannus* 10—29 *ex Romulo et anonymo Nilantii in versiculos redegerunt Burmannus et Dresslerus*

lanidvit omnes ét satiatur sánguine.
hoc cúm fecisset múltis, ad se símium
vocátum interrogávit, os an pútidum
habéret. ille cinnamomo suávius
olére dixit ét deorum altáribus.
erúbuit laudes néc nocere sústinet
at móx, ut posset laédere, mutavit fidem
et fraúdem quaerens lánguorem finxit. statim
medicí venerunt, vénarum qui púlsibus
consideratis, út valere víderunt,
eí suaserunt, áliquo vescatúr cibo,
levís qui foret et tólleret fastídium.
leó deinde, cúncta ut regibús licent:
"ignóta est" inquit "símii caró mihi;
illám gustabo." sic locutus símium
statím necavit, éscam ut sumeret, ímprobus.

FABULA XIIII
PROMETHEUS

Rogávit quidam, péllicum unde túrpium
illécebrae dulces órtae essent et súbdolae,
ut fállere amantes póssent atque pérdere.
Aesópus illi: "caélo pulsus áb Iove
Prométheus homines ólim cum terraé novae
lutó finxisset ét Phoebi furtim ígnibus
animásset raptis: ílle fraudem aegré ferens
Vulcáno, ut arte símili effigiem múlieris
facerét, mandavit. vírginem mox Lémnius
confínxit: oris púlchritudiném Venus
huic ímpertitur, Hérmes iníicit vafer
studiúm placendi, lánificas artés docet
Minérva et ducit ín concilium caélitum.
mirántur omnes ómnium pulchérrime
ornátam donis. át Pandorae Iúppiter
hominum ín perniciem dólium malís dedit
replétum et misit hác cum dote Epímetheo.
a frátre is frustra praémonitus, ne réciperet,
formá deceptus lúctiferam arsit vírginem
et cérti oblitus óracli vas áperuit,

14, 1—23 *Dressleri supplementa adscripsi, quamquam longe alia latere ex* 24. 25 *patet*

ex quó beatis quóndam terrigenis mala
fluxérunt cuncta; *opértum enim citó manu*
tenuít spem solam miseris in solácium.
A fictione véretri linguam múlieris
adfinitatem tráxit inde obscénitas.

FABULA XV

IDEM

Rogávit alter, tribadas et mollés mares
quae rátio procreásset. exposuít senex:
Idém Prometheus, aúctor vulgi fictilis
— qui símul offendit ád fortunam, frángitur —
natúrae partes, véste quas celát pudor,
cum séparatim tóto finxissét die,
aptáre mox ut pósset corporibús suis,
ad cénam est invitátus subito a Líbero.
ubi inrigatus múlto venas néctare
seró domum est revérsus titubantí pede.
tum sémisomno córde et errore ébrio
adplícuit virginále generi másculo
et másculina mémbra adplicuit féminis.
ita núnc libido právo fruitur gaúdio.

FABULA XVI

DE CAPRIS BARBATIS

Barbám capellae cum ímpetrassent áb Iove,
hircí maerentes índignari coéperunt,
quod dígnitatem féminae aequassént suam.
"sinite" ínquit "illas glória vaná frui
et. úsurpare véstri ornatum múneris,
parés dum non sint véstrae fortitúdini.
Hoc árgumentum mónet, ut sustineás tibi
habitu ésse similes, quí sint virtute ímpares.

FABULA XVII

DE FORTUNIS HOMINUM

Cum dé fortunis quídam quereretúr suis,
Aesópus finxit cónsolandi grátia:

---

24 *an* linguae ? 15,1 tribadas *Pithoeus:* triuadas 5 partes veste *Pithoeus:* partis uestae 8 invitatus subito a Libero *Pithoeus:* invitatus ut subito a liberto 12 virginale *Pithoeus:* uirginali 16,6 fortitudini *Rittershusius:* fortitudine *vel* fortitudinis

Vexáta saevis návis tempestátibus,
intér vectorum lácrimas et mortís metum,
faciem ád serenam súbito *ut* mutatúr dies,
ferrí secundis túta coepit flátibus
nimiáque nautas hílaritate extóllere.
factús periclis túm gubernatór sophus:
"parcé gaudere opórtet et sensím queri
totámque vitam míscet dolor et gaúdium."

FABULA XVIII
CANES LEGATI AD IOVEM

Canés legatos ólim misere ád Iovem,
melióris vitae témpus oratúm suae,
ut sése eriperet hóminum contuméliis,
furfúribus sibi conspársum quod paném darent
fimóque turpi máximam expleréut famem.
profécti sunt legáti non celerí pede,
dum náribus scrutántur escam in stércore.
citáti non respóndent. vix tandem ínvenit
eós Mercurius ét turbatos ádtrahit.
tum véro vultum mágni ut viderúnt Iovis,
totám timentes cóncacarunt régiam;
propúlsi vero fústibus vadúnt foras.
vetát dimitti mágnus illos Iúppiter.
miráti sibi legátos non revértier,
turpe aéstimantes áliquid commissum á suis,
post áliquod tempus álios adscirí iubent.
rumór legatos súperiores pródidit.
timéntes rursus áliquid ne simile áccidat,
odóre canibus ánum sed spurcó replent.
mandáta dant: legáti mittuntúr, statim
abeúnt. rogantes áditum continuo ímpetrant.
consédit genitor túm deorum máximus
quassátque fulmen: trémere coepere ómnia.
canés confusi, súbitus quod fuerát fragor,

17,5 ut *add. Bongarsius* 8 periclis *Orellius:* periculosis 18 LEGATI *Pithoeus:* LEGATOS 18,3 ut *Burmannus:* uti ‖ eriperet *Gudius:* abriperet *vel* ariperet 4 darent *Pithoeus:* daret 14 mirati *Pithoeus:* mirari 15 aliquid *Pithoeus:* aliquod 19 spurco *Bentleius:* multo 20 mandata dant: legati mittuntur *Rigaltius:* mandant dimittuntur 21 abeunt *Schefferus:* adeunt 24 confusi subitus *Gudius:* confusus subito

repénte odorem míxtum cum merdís cacant.
reclámant omnes, víndicandam iniúriam.
sic ést locutus ánte poenam Iúppiter:
"legátos non est régis non dimittere
nec ést difficile poénas culpae impónere;
sed hóc feretis pró iudicio praémium:
non véto dimitti, vérum cruciarí fame,
ne véntrem continére non possínt suum.
illi aútem, qui misérunt vos tam fútiles,
nunquám carebunt hóminis contumélia."
ita núnc legatos éxspectantes pósteri
novúm venire quí videt, culum ólfacit.

FABULA XVIIII

SERPENS. MISERICORDIA NOCIVA

Qui fért malis auxílium, post tempús dolet.
Gelú rigentem quídam colubram sústulit
sinúque fovit, cóntra se ipse misericors;
namque út refecta est, nécuit hominem prótinus.
hanc ália cum rogáret causam fácinoris,
respóndit: "ne quis díscat prodesse ímprobis."

FABULA XX

VULPES ET DRACO

Vulpés cubile fódiens dum terram éruit
agítque plures áltius cunículos,
pervénit ad dracónis speluncam íntimam,
custódiebat quí thesauros ábditos.
hunc símul aspexit: "óro, ut imprudéntiae
des prímum veniam; deínde si pulchré vides,
quam nón conveniens aúrum sit vitaé meae,
respóndeas cleménter. quem fructúm capis
hoc éx labore, quódve tantum est praémium,
ut cáreas somno et aévum in tenebris éxigas?"
"nullum" ínquit ille "vérum hoc *a* summó mihi
Iove ádtributum est." "érgo nec sumís tibi
nec úlli donas quícquam?" "sic fatís placet."

---

25 mixtum *Pithoeus:* mixto 28 legatos non est *Gudius:* non est legatos 36 qui *Rigaltius:* cum 19,4 necuit *Pithoeus:* nocuit 20,3 intimam *Perottinus:* ultimam 11 hoc a summo *Perottinus:* hoc somno

nolo írascaris, líbere si díxero:
dis ést iratis nátus, qui est similís tibi."
Abitúrus illuc, quó priores ábierunt,
quid ménte caeca míserum torques spíritum?
tibi díco, avare, gaúdium heredís tui,
qui túre superos, ípsum te fraudás cibo,
qui trístis audis músicum citharaé sonum,
quem tíbiarum mácerat iucúnditas,
obsóniorum prétia cui gemitum éxprimunt,
qui dúm quadrantes ággeras património
caelúm fatigas sórdido periúrio,
qui círcumcidis ómnem impensam fúneri,
libitína ne quid dé tuo faciát lucri.

FABULA XXI

PHAEDRUS

Quo iúdicare cógitet livór modo,
licét dissimulet, púlchre tamen intéllego.
quicquíd putabit ésse dignum mémoria,
Aesópi dicet; sí quid minus adríserit,
a mé contendet fíctum quovis pígnore.
quem vólo refelli iám nunc responsó meo:
sive hóc ineptum síve laudandúm est opus:
invénit ille, nóstra perfecít manus.
sed éxsequamur coéptum propositi órdinem.

FABULA XXII

DE SIMONIDE

Homo dóctus in se sémper divitiás habet.
Simónides, qui scrípsit egregiúm melos,
quo paúpertatem sústineret fácilius,
circuíre coepit úrbes Asiae nóbiles,
mercéde accepta laúdem victorúm canens.
hoc génere quaestus póstquam locuples fáctus est,
redíre in patriam vóluit cursu pélagio;

---

25 funeri *Perottinus:* funeris 26 lucri *Perottinus:* lucrum 21,1 quo *Bothius:* quid cogitet *Pithoeus:* cogitur 3 memoria *Perottinus:* memoriae 9 propositi *Pithoeus:* propositum 22,4 circuire *Schwabius:* circumire 6 factus *Perottinus:* factum 7 redire *Perottinus:* venire - pelagio *Bongarsius:* pelagi

— erat aútem, ut aiunt, nátus in Cea ínsula —
ascéndit navem, quám tempestas hórrida
simul ét vetustas médio dissolvít mari.
hi zónas, illi rés pretiosas cólligunt,
subsídium vitae. quídam curiósior:
"Simónide, tu ex ópibus nil sumís tuis?"
"mecum" ínquit "mea sunt cúncta." tunc pauci énatant,
quia plúres onere dégravati périerant.
praedónes adsunt, rápiunt quod quisque éxtulit,
nudós relinquunt. fórte Clazomenaé prope
antíqua fuit urbs, quám petierunt naúfragi.
hic lítterarum quídam studio déditus,
Simónidis qui saépe versus légerat
erátque absentis ádmirator máximus,
sermóne ab ipso cógnitum cupidíssime
ad sé recepit; véste, nummis, fámilia
hominem éxornavit. céteri tabulám suam
portánt rogantes víctum. quos casu óbvios
Simónides ut vídit: "dixi" inquít "mea
mecum ésse cuncta; vós quod rapuistís, perit."

FABULA XXIII

MONS PARTURIENS

Móns párturibat gémitus inmanés ciens
erátque in terris máxima exspectátio.
at ílle murem péperit. hoc scriptúm est tibi,
qui, mágna cum minácis, extricás nihil.

FABULA XXIIII

FORMICA ET MUSCA

[Nil ágere quod non prósit fabella índicat.]
Formíca et musca cóntendebant ácriter
quae plúris esset. músca sic coepít prior:
"conférre nostris tú potes te laúdibus?
ubi ímmolatur, éxta praegustó deum;

8 ut aiunt natus *Bongarsius:* natus ut aiunt || Cea *Gudius:* Chia *vel* Schia 13 nil *Rigaltius:* nihil 25 portant *Perottinus:* poriant *vel* porrigunt obvios *Perottinus:* obuius 26 dixi *Perottinus:* dixit 23,2 quid ille pareret *post* exspectatio *del. Rigaltius.* 24,1 *seclusit Rigaltius* || nil *Pithoeus:* nihil 4 conferre *Perottinus:* conferri

moror ínter aras, témpla perlustro ómnia.
in cápite regis sédeo, cum visúm est mihi
et mátronarum cásta delibo óscula.
labóro nihil atque óptimis rebús fruor.
quid hórum simile tibi contingit, rústica?"
"est glóriosus sáne convictús deum,
sed ílli, qui invítatur, non qui invísus est.
regés commemoras ét matronarum óscula.
ego gránum in hiemem cúm studiose cóngero,
te círca murum pásci video stércore.
arás frequentas: némpe abigeris, quó venis.
nihíl laboras: ídeo cum opus est, níl habes.
super étiam iactas, tégere quod debét pudor.
aestáte me lacéssis; cum brumá est, siles:
morí contractam cúm te cogunt frígora,
me cópiosa récipit incolumém domus.
satís profecto réttudi supérbiam."
  Fabélla talis hóminum discerní notas
eorúm, qui se fálsis ornant laúdibus,
et quórum virtus éxhibet solidúm decus.

FABULA XXV

POETA

Quantúm valerent ínter homines lítterae
dixí superius: quántus nunc íllis honos
a súperis sit tribútus tradam mémoriae.
  Simónides idem ílle, de quo réttuli,
victóri laudem cuídam pyctae ut scríberet,
certó conductus prétio secretúm petit.
exígua cum frenáret materia ímpetum,
usús poetae móre est *et* licéntia
atque ínterposuit gémina Ledae sídera,
auctóritatem símilis referens glóriae.
opus ádprobavit; séd mercedis tértiam
accépit partem. cúm relicuam pósceret:
"illi" ínquit "reddant, quórum sunt laudís duae.
verum, út ne irate té dimissum cénseas

---

15 pasci video *Perottinus:* video pasci 17 nil *Pithoeus:* nihil 18 debet *Perottinus:* debes 25,5 victori *Perottinus:* victoris pyctae *Perottinus:* pictae 6 conductus *Bentleius:* conduxit 8 more est et *Burmannus:* moris est 13 reddant *Bentleius:* reddent laudis *Schefferus:* laudes 14 censeas *Heinsius:* sentiam

ad cénam mihi promítte; cognatós volo
hodie ínvitare, quórum es iu numeró mihi."
fraudátus quamvis ét dolens iniúria
ne mále dimissus grátiam corrúmperet,
promísit. rediit hóra dicta, récubuit.
splendébat hilare póculis convívium
magno ápparatu laéta resonabát domus,
repénte duo cum iúvenes sparsi púlvere,
sudóre multo díffluentes, córpore
humánam supra fórmam, cuidam sérvulo
mandánt ut ad se próvocet Simónidem;
illíus interésse, ne faciát moram.
homo pérturbatus éxcitat Simónidem.
unúm promorat víx pedem triclínio,
ruína camarae súbito oppressit céteros;
nec úlli iuvenes súnt réperti ad iánuam.
ut ést vulgatus órdo narrataé rei,
omnés scierunt núminum praeséntiam
vatí dedisse vítam mercedís loco.

POETA AD PARTICULONEM (V 6 *Or.*)

Adhúc supersunt múlta quae possím loqui,
et cópiosa abúndat rerum várietas;
sed témperatae suáves sunt argútiae,
immódicae offendunt. quáre, vir sanctíssime,
Partículo, chartis nómen victurúm meis
Latínis dum manébit pretium lítteris,
si nón ingenium, cérte brevitatem ádproba,
quae cómmendari tánto debet iústius,
quantó poetae súnt molesti válidius.

---

18 dimissus *Gudius:* dimissam 22 duo cum *Perottinus:* cum duo 23 corpore *Schefferus:* corpora 25 provocet *Perottinus:* provocent 28 promorat *Perottinus:* promoverat *versiculos in codd. ita positos* 28 unum 27 homo *transposuit Pithoeus epilogum in codd. post* V 5 *positum huc revocavit Brotierius* 4 immodicae *Rittershusius:* immodica 5 chartis *Pithoeus:* artis 7 adproba *Pithoeus:* adprobat

LIBER QUINTUS

IDEM POETA

Aesópi nomen sícubi interpósuero,
cui réddidi iam prídem quidquid débui,
auctóritatis ésse scito grátia:
ut quídam artifices nóstro faciunt saéculo,
qui prétium operibus máius inveniúnt, novo
si mármori adscripsérunt Praxitelén, Scopan
aerí, Myronem argénto, tabulae Zeúxidem.
adeó fucatae plús vetustatí favet
invídia mordax quám bonis praeséntibus.
sed iam ád fabellam tális exemplí feror.

FABULA I

DEMETRIUS REX ET MENANDER POETA

Demétrius, qui díctus est Phaléreus,
Athénas occupávit imperio ímprobo.
ut mós est vulgi, pássim et certatím ruit
"felíciter!" subclámans. ipsi príncipes
illam ósculantur, quá sunt oppressí, manum,
tacité gementes trístem fortunaé vicem.
quin étiam resides ét sequentes ótium,
ne défuisse nóceat, repunt últimi;
in quís Menander, nóbilis comoédiis,
quas ípsum ignorans légerat Demétrius
et ádmiratus fúerat ingeniúm viri,
unguénto delibútus, vestitú fluens,
veniébat gressu délicato et lánguido.
hunc úbi tyrannus vídit extremo ágmine:
"quisnám cinaedus ílle in conspectú meo
audét venire?" résponderunt próximi:
"hic ést Menander scriptor." mutatús statim:
"homo" ínquit "fieri nón potest formósior."
Humánum saepe sic iudícium fállitur.

V *prol.* 2 reddidi *Pithoeus:* reddi 6. 7 Scopan aeri *Bentleius:* suo detrito 7 tabulae Zeuxidem *Bentleius:* fabulae exaudiant 8 fucatae *Bentleius:* fugatae ‖ vetustati *Perottinus:* uetustis 1,4 succlamans *Burmannus:* subclamant 8 ne *Pithoeus:* ni repunt *Perottinus:* repetunt 12 fluens *Perottinus:* afluens *vel* affluens 13 gressu *nescio quis:* gresso 18 *servatus in solo cod. Perottino sed ita ut* formosior *Ianellius:* f * * m * s * * * *codex* 19 *Ianellius addidit ex promythio Perottino hoc* quo modo saepe fallatur hominum iudicium

FABULA II

VIATORES ET LATRO

Duo cum incidissent in latronem mílites,
unús profugit, álter autem réstitit
et víndicavit sése forti déxtera.
latróne occiso tímidus accurrít comes
stringítque gladium, deín reiecta paénula:
"cedo" ínquit "illum: iám curabo séntiat
quos ádtemptarit." túnc qui depugnáverat:
"vellem ístis verbis sáltem adiuvissés modo;
constántior fuíssem vera exístimans.
nunc cónde ferrum et línguam pariter futilem,
ut póssis alios ígnorantes fállere.
ego, quí sum expertus, quántis fugias víribus,
scio quám virtuti nón sit credendúm tuae."
Illi ádsignari débet haec narrátio,
qui ré secunda fórtis est, dubiá fugax.

FABULA III

CALVUS ET MUSCA

Calví momordit músca nudatúm caput,
quam opprímere captans álapam sibi duxít gravem.
tunc ílla inridens: "púnctum volucris párvulae
voluísti morte ulcísci; quid faciés tibi,
iniúriae qui addíderis contuméliam?"
respóndit: "mecum fácile redeo in grátiam,
quia nón fuisse méntem laedendí scio.
sed té, contempti géneris animal ímprobum,
quae délectaris bíbere humanum sanguinem,
optém necare vél maiore incómmodo."
Hoc árgumentum véniam dandam *illi* docet
qui cásu peccat: nám qui consilió est nocens,
illum ésse quavís dígnum poena iúdico.

2,1. 2 *servati in solo cod. Perottino* 3 vindicavit *Pithoeus:* uindicabit 5 dein *Pithoeus:* deinde 13 quam *Perottinus:* quid 3,5 qui addideris *Perottinus:* quia dederis 8 contempti *Pithoeus:* contemsi 11 argumentum *Pithoeus:* argumento || dandam illi *Bentleius:* dari 12 nam *Bentleius:* quam 13 quavis *Rittershusius:* quamvis

FABULA IIII

ASINI ET PORCELLI

Quidam ímmolasset vérrem cum sancto Hérculi,
cui pró salute vótum debebát sua,
asélło iussit réliquias poni hórdei.
quas áspernatus ílle sic locútus est:
"libénter istum prórsus appeterém cibum,
nisi, quí nutritus íllo est, iugulatús foret."
Huíus respectu fábulae detérritus
perículosum sémper vitaví lucrum.
sed dícis: "qui latuére, divitiás habent."
numerémus agedum, quí deprensi périerunt:
maiórem turbam púnitorum réperies:
paucís temeritas ést bono, multís malo.

FABULA V

SCURRA *ET* RUSTICUS

Pravó favore lábi mortalés solent
et pró iudicio dúm stant erroris sui,
ad paénitendum rébus manifestís agi.
Factúrus ludos quídam dives nóbiles
propósito cunctos ínvitavit praémio
quam quísque posset út novitatem osténderet
venére artifices laúdis ad certámina;
quos ínter scurra, nótus urbanó sale,
habére dixit sé genus spectáculi,
quod ín theatro núnquam prolatúm foret.
dispérsus rumor cívitatem cóncitat.
paullo ánte vacua túrbam deficiúnt loca.
in scaéna vero póstquam solus cónstitit
sine ápparatu, núllis adiutóribus,
siléntium ipsa fécit exspectátio.
ille ín sinum repénte demisít caput
et síc porcelli vócem est imitatús sua,
verum út subesse pállio conténderent

4,2 cui *Pithoeus:* qui 5 istum *Perottinus:* tuum 9 latuere *Bentleius:* rapuere 10 deprensi *Burmannus:* deprehensi 12 est bono *Pithoeus:* bono est 5 ET *add. Bentleius* 1 pravo *Perottinus:* paruo 4 nobiles *Schefferus:* nobilis 6 posset *Pithoeus:* possit 12 vacua *Perottinus:* uacuam 16 demisit *Pithoeus:* dimisit 18 contenderent *Perottinus:* contenderet

et éxcuti iubérent. quo factó simul
nihil ést repertum: múltis onerant laúdibus
hominémque plausu prósecuntur máximo.
hoc vídit fieri rústicus. "non me Hércule
me víncet" inquit ét statím proféssus est
idém factúrum mélius se postrídie.
fit túrba maior; iám favor mentés tenet
et dérisurus, nón spectaturús, silet.
utérque prodit. scúrra degrunnít prior
movétque plausus ét clamores súscitat.
tunc símulans sese véstimentis rústicus
porcéllum obtegere, — quód faciebat scilicet
sed, ín priore quía nil compereránt, latens —
pervéllit aurem véro, quem celáverat,
et cúm dolore vócem naturae éxprimit:
adclámat populus scúrram multo símilius
imitátum, et cogit rústicum trudí foras.
at ílle profert ípsum porcellum é sinu
turpémque aperto pígnore errorém probans:
"en híc declarat quáles sitis iúdices!"

FABULA VI *Dressl.* (VII *Or.*)

CALVUS ET QUIDAM PILIS DEFECTUS

Invénit calvus fórte in trivio péctinem.
accéssit alter aéque defectús pilis.
"heia!" ínquit "*in* commúne quodcumqué est lucri."
osténdit ille praédam et adiecít simul:
"superúm voluntas fávit sed fato ínvido
carbónem, ut aiunt, pró thesauro invénimus."
Quem spés delusit huíc querelae cónvenit.

FABULA VII (VIII)

PRINCEPS TIBICEN

Ubi vánus animus aúra captus frívola
adrípuit insoléntem sibi fidúciam,
facile ád derisum stúlta levitas dúcitur.

---

20 laudibus *Perottinus:* lancibus 26 et derisurus non spectaturus silet *Orellius:* et derisuros non exspectaturos sit et 27 degrunnit *Perottinus:* digrunnit 29 rusticus *Perottinus:* rusticis 31 nil *Pithoeus:* nihil || compererant *Rigaltius:* compererat 34 scurram *Perottinus:* scurra 36 profert *Perottinus:* proferet || e sinu *Pithoeus:* e sino 6,3 in *add. Gudius* 7 PRINCEPS TIBICEN *Bongarsius:* PROCAX TIBICEN 7,2 adripuit *Rigaltius:* abripuit 3 *ante* stulta *del.* et *Pithoeus*

Princéps tibicen nótior paulló fuit,
operám Bathyllo sólitus in scaená dare.
is fórte ludis — nón satis meminí quibus —
dum pégma rapitur, cóncidit casú gravi
nec opínans, et sinístram fregit tíbiam,
duás cum dextras máluisset pérdere.
intér manus sublátus et multúm gemens
domúm refertur; áliquot menses tránseunt,
ad sánitatem dúm venit curátio.
ut spéctatorum mós est et lepidúm genus,
desíderari coépit cuius flátibus
solébat excitári saltantís vigor.
Erát facturus lúdos quidam nóbilis
et íncipiebat íngredi Princéps. eum
addúcit pretio, précibus, ut tantúmmodo
ipsó ludorum osténderet sesé die.
qui símul advenit, rúmor de tibícine
fremit ín theatro. quídam adfirmant mórtuum,
quidam ín conspectum próditurum síne mora.
aulaéo misso, dévolutis tónitribus
di súnt locuti móre translatício.
tunc chórus ignotum módo reducto cánticum
insónuit, cuius haéc fuit senténtia:
"laetáre incolumis Róma salvo Príncipe!"
in plaúsus consurréctum est. iactat basia
tibícen; gratulári fautorés putát.
equéster ordo stúltum errorem intéllegit
magnóque risu cánticum repetí iubet.
iterátur illud. hómo meus se in púlpito
totúm prosternit. plaúdit inludéns eques;
rogáre populus húnc coronam exístimat.
ut véro cuneis nótuit res ómnibus,
Princéps, ligato crúre nivea fáscia,
niveísque tunicis, níveis etiam cálceis,
supérbiens honóre divinaé domus,
ab úniversis cápite est protrusús foras.

---

5 scena *Pithoeus:* chena 8 nec opinans et *Pithoeus:* nec opia sed 17. 18 *ut in textu sunt Ursinus emendavit:* et incipiebat Princeps abduci reum Ingredi a se reducit pretio pretibus ut tantummodo 21 fremit *Pithoeus:* fremet 24 di *Burmannus* dii 25 modo reducto *Gudius:* more ducto 26 insonuit *Freinshemius:* imposuit 34 existimat *Pithoeus:* aestimat 38 honore *Gruterus:* honorem uidit

FABULA VIII (VIIII)

TEMPUS

Cursú volucri, péndens in novácula,
calvús, comosa frónte, nudo córpore,
— quem si óccuparis, téneas: elapsúm semel
non ípse possit Iúppiter reprehéndere —
Occásionem rérum significát brevem.
Efféctus impedíret ne segnís mora,
finxére antiqui tálem effigiem Témporis.

FABULA VIIII (X)

TAURUS ET VITULUS

Angústo in aditu taúrus luctans córnibus,
cum víx intrare pósset ad praesépia,
monstrábat vitulus quó se pacto flécteret.
"tace" ínquit "ante hoc nóvi, quam *tu* nátus es."
Qui dóctiorem eméndat sibi dicí putet.

FABULA X (XI)

CANIS ET SUS ET VENATOR

Advérsus omnes fórtis velocés feras
canís cum domino sémper fecissét satis,
languére coepit ánnis ingravántibus.
aliquándo obiectus híspidi pugnaé suis
adrípuit aurem: séd cariosis déntibus
praedám dímisit. híc tunc venatór dolens
canem óbiurgabat. contra cui latráns senex:
"non té destituit ánimus sed virés meae.
quod fúimus, lauda, sí iam damnas, quód sumus."
Hoc cúr, Philete, scrípserim, pulchré vides.

9,3 flecteret *Bongarsius:* plecteret 4 tu *add. Pithoeus* (*et Rom.*) 10 SUS *Orellius:* SERVVS 1 fortis veloces *Pithoeus:* fortes et ueloces 2 cum *Pithoeus:* dum 7 contra cui latrans senex *Luc. Muellerus:* cui senex contra latrans 9 lauda si iam *Bentleius:* laudas iam 10 Philete *Gudius:* filite *vel* filede

VI

FABULAE PEROTTINAE

FABULA I

SIMIUS ET VULPES

Avarum etiam quod sibi superest non libenter dare.

Vulpém rogabat pártem caudae símius,
contégere honeste pósset ut nudás nates;
cui síc maligna: "lóngior fiát licet,
tamen íllam citius pér lutum et spinás traham,
quam pártem quamvis párvam impertiár tibi."

FABULA II

AUCTOR

Non esse plus aequo petendum.

Arbítrio si natúra finxissét meo
genús mortale, lónge foret instrúctius:
nam cúncta nobis áttribuisset cómmoda,
quaecúnque indulgens Fórtuna animalí dedit:
elephánti vires ét leonis ímpetum,
cornícis aevum, glóriam taurí trucis,
equí velocis plácidam mansuetúdinem,
et adésset homini súa tamen sollértia.
nimírum in caelo sécum ridet Iúppiter,
haec quí negavit mágno consilio hóminibus
ne scéptrum mundi ráperet nostra audácia:
ergó contenti múnere invictí Iovis
fatális annos décurramus témporis
nec plús conemur quám sinit mortálitas.

FABULA III

MERCURIUS ET DUAE MULIERES

De eodem alia fabella.

Mercúrium hospitio múlieres *olím* duae
illíberali et sórdido recéperant:

VI 1,5 *restituit Cassittus:* quam tibi impartiar parvam quamvis pa **** *P* (= *Perottinus*) quam tibi impartiar paruam quamuis partem *V* (= *Vaticanus*) 2,4 indulgens Fortuna *Lemairius:* Fortuna indulgens 6 cornicis *Cassittus:* c*rpus** *P*, corpus in *V* 3,1 *suppl. Cassittus*

quarum úna in cunis párvum habebat filium.
quaestús placebat álteri meretrícius.
ergo út referret grátiam officiís par*em*,
abitúrus et iam límen excedéns ait:
"deúm videtis: tríbuam vobis prótinus,
quod quaéque optarit." máter supplicitér rógat
barbátum ut videat nátum quam primúm suum;
Moecha, út sequatur sése quidquid tétigerit.
volát Mercurius, íntro redeunt múlieres.
barbátus infans écce vagitús ciet.
id fórte meretrix cúm rideret válidius,
narés reple*vit* humor, ut fieri solet.
emúngere igitur sé volens prendít manu
traxítque ad terram nási longitúdinem,
et áliam ridens ípsa ridenda éxstitit.

FABULA IIII *Dressl.* (IIII *et* V *Or.*)

PROMETHEUS ET DOLUS

De veritate et mendacio.

Olím Prometheus saéculi figulús novi
curá subtili Véritatem fécerat,
ut iúra posset ínter homines réddere.
subito áccersitus núntio magní Iovis
comméndat officínam fallací Dolo,
in dísciplinam núper quem recéperat.
hic stúdio accensus, fácie simulacrúm pari,
uná statura, símile et membris ómnibus,
dum témpus habuit, cállida finxít manu.
quod própe iam totum míre cum positúm foret,
lutum ád faciendos ílli defecít pedes.
redít magister, quó festinantér Dolus
metú turbatus ín suo sedít loco.
miráns Prometheus tántam similitúdinem,
propriaé videri vóluit artis glóriam.
igitúr fornaci páriter duo signa íntulit;
quibús percoctis átque infuso spíritu,
modésto gressu sáncta incessit Véritas;
at trúnca spécies haésit in vestígio.

---

5 *suppl. Ianellius* 13 *ita fere Ianellius:* id cum forte meretrix ridet ualidius 17 aliam *Bothius:* alium 4,1 figulus novi *Ianellius:* noui figulus 12 festinanter *Bothius:* festinante

tunc fálsa imago atque óperis furtiví labor
mendácium appellátum est; quod negántibus
pedés habere fácilis est consénsio.
Simuláta interdum vítia prosunt hóminibus
sed témpore ipso támen apparet véritas.

FABULA V (VI)

AUCTOR

Sensum aestimandum esse, non verba.

Ixíon quod versári narratúr rota
volúbilem Fortúnam iactarí docet.
advérsus altos Sísyphus montés agens
saxúm labore súmmo, quod de vértice
sudóre semper írrito revólvitur,
osténdit hominum síne fine *esse* míserias.
quod stáns in amne Tántalus medió sitit
avári describúntur, quos circúmfluit
usús bonorum, séd nil possunt tángere.
urnís scelestae Dánaides portánt aquas,
pertúsa nec complére possunt dólia;
immó, luxuriae quídquid dederis, pérfluet.
novém porrectus Títyos est per iúgera,
tristí renatum súggerens poenaé iecur;
quo quís maiorem póssidet terraé locum,
hos démonstratur cúra graviore ádfici.
consúlto involvit véritatem antíquitas,
ut sápiens intellégeret, erraré rudis.

FABULA VI (VII)

AUCTOR

De oraculo Apollinis.

Utílius nobis quíd sit dic, Phoebe, óbsecro.
qui Délphos et formósum Parnasum íncolis,
quandó sacratae vátis horrescúnt comae,

---

22 facilis est consensio *Dresslerus:* facile ipse consentio *V*, f***le ipse c**s*n*** *P* ‖ *post* 22 *sequitur* AUCTOR nihil diu occultum, *deinde vv.* 23 *et* 24, *quos huc revocavit Bothius* 5,3 agens *Ianellius:* ag *** *P*, agit *V* 6 esse *add. Zellius* 10 scelestae *Maius:* scelestas 14 tristi *Ianellius:* tristis 15 quis *Ianellius:* quisque 6,3 quando *Ianellius:* qu*d *P*, quid o *V*

tripodés moventur, múgit adytis Réligio,
tremúntque lauri et ípse pallescít dies?
vocés resolvit ícta Pythia númine:
audíte gentes Délii monitús dei:
"pietátem colite; vóta superis réddite;
patriám parentes nátos, castas cóniuges
deféndite armis, hóstem ferro péllite;
amícos subleváte; miseris párcite;
boním favete, súbdolis ite óbviam;
delícta vindicáte; cohibete ímpios;
puníte turpi thálamos qui violánt stupro;
malós cavete; núlli nimium crédite."
haec élocuta cóncidit virgó furens:
furéns profecto, nám quae dixit pérdidit.

FABULA VII (VIII)

AESOPUS ET SCRIPTOR

De malo scriptore se laudante.

Aesópo quidam scrípta recitarát mala,
In quís inepte múltum se iactáverat.
scíre érgo cupiens quídnam sentirét senex,
"numquíd tibi" inquit "súm visus supérb*ior*?
haud vána nobis íngeni fidúcia est."
conféctus ille péssimo volúmine:
"ego" ínquit, "quod te laúdas vehementér probo,
namque hóc ab alio núnquam contingét tibi."

FABULA VIII (VIIII)

POMPEIUS MAGNUS ET EIUS MILES

Quam difficile sit hominem nosse.

Magní Pompeii míles vasti córporis.
fracté loquendo et ámbulando mól*liter*
famám cinaedi tráxerat certíssimam.
hic ínsidiatus nócte iumentís ducis,
cum véste et auro et mágno argenti póndere
avértit mulos. fáctum rumor díssipat;

---

6 Pythia *Ianellius:* Phyton 10 ferro *Ianellius:* ferroque ‖ 13 cohibete *Cassittus:* castigate 7,4 *restituit Cassittus:* numquid inquit sum tibi uisus, *deinde* superb*** *P*, superbior *V* 5 ingeni *Luc. Muellerus:* ingenii

argúitur miles, rápitur in praetórium.
tum Mágnus: "quid?" ait "túne me, commílito,
spoliáre es ausus?" ílle continuo éxscreat
sibi ín sinistram et spútum digitis díssipat:
"sic, ímperator, óculi extillescánt mei,
si vídi aut tetigi." túm vir animi símplicis
id dédecus castrórum propellí iubet.
breve témpus intercéssit et fidéns manu
unum é Románis próvocabat bárbarus.
sibi quísque metuit, prími mussitánt duces.
tandém cinaedus hábitu, sed Mars víribus,
adít sedentem pró tribunalí ducem,
et vóce molli: "lícet?" enimvero éici
virum út in re atroci Mágnus stomachans ímperat
nec cádere in illum crédit tantam audáciam.
tum quídam senior éx amicis príncipis:
"hunc égo committi sátius Fortunae árbitror,
in quó iactura lévis est, quam fortém virum,
qui cásu victus témeritatis te árguat."
asséensit Magnus ét permisit míliti
prodíre contra; quí mirante exércitu,
dictó celerius hóstis abscidít caput
victórque rediit. hís tunc Pompeiús super:
"coróna, miles, équidem te donó libens,
quod víndicasti laúdem Romani ímperi;
sed éxtillescant óculi sic" inquít "mei"
turpe íllud imitans iús iurandum mílitis
"nisi tu ábstulisti sárcinas nupér meas."

FABULA VIIII (10 *Or.*)

IUNO VENUS ET GALLINA

De mulierum libidine.

Cum cástitatem Iúno laudarét suam
iucúnditatis ánsam repperít Venus,
nullámque ut affirmáret esse illí parem,
intérrogasse síc gallinam dícitur:

8,8 ait *Bothius:* ais 14 *reieci post* 21 15 fidens manu *Cassittus:* manu fidens 16 e *Orellius:* de *V*, (*lac. in P*) 17 mus- *Orellius:* mussant 28 hostis *Ianellius:* hosti 29 rediit *Ianellius:* redit 30 miles *Ianellius:* militis 31 imperi *Ianellius:* imperii 9,1 aduersus mulieres *inscr. in V* 2 ansam repperit *Hauptius* (*Hermae* II 8): causam non repellit *P*, causa non repellit *V*

"dic sódes quanto póssis satiarí cibo."
respóndit illa: "quidquid dederis, sátis erit
sic út concedas pédibus aliquid scálpere."
"ne scálpas" inquit "sátis est modius trítici?"
"plane, ímmo nimium est, séd permitte scálpere."
"ex tóto, ne quid scálpas, quid desíderas?"
tum dénique illa fássa est naturaé malum:
"licet hórreum mi páteat, ego scalpám tamen."
risísse Iuno dícitur Venerís ioco,
quia pér gallinam dénotavit féminas.

FABULA X (11 *Or.*)

PATERFAMILIAS ET AESOPUS

Quo modo domanda sit ferox iuventus.

Patérfamilias saévum habebat fílium.
hic é conspectu cúm patris recésserat,
verbéribus servos ántiebat plúrimis
et éxercebat férvidam adulescéntiam.
Aesópus ergo nárrat hoc brevitér seni:
"quidám iuvenco vétulum adiungebát bovem.
is cúm refugiens ímpari colló iugum
aetátis excusáret vires lánguidas:
"non ést quod timeas" ínquit illi rústicus
non út labores fácio, sed ut istúm domes,
qui cálce et cornu múltos reddit débiles.
et tú nisi istum técum assidue détines
feróxque ingenium cómprimis cleméntia,
vide, né querela máior accrescát domus."
Atrócitati mánsuetudo est remédium.

FABULA XI (12 *Or.*)

AESOPUS ET VICTOR GYMNICUS

Quo modo comprimatur aliquando iactantia.

Victórem forte gýmnici certáminis
iactántiorem cum *ésse* vidissét sophus,
intérrogavit án plus adversárius

---

12 mi *Luc. Muellerus:* mihi 13 ioco *Ianellius:* iocos 10,12 detines *Luc. Muellerus:* retines 11,1 victorem forte *Ianellius:* forte uictorem 2 *restituit Cassittus:* uidisset Aesopus 3 an plus *Ianellius:* ampliusne

valuísset eius? ílle: "ne istud díxeris;
multó fuere víres maiorés meae."
"quod" inquit "ergo, stúlte, meruistí decus,
minús valentem sí vicisti fórtior?
feréndus esses, fórtem si te díceres
superásse qui fuísset melior víribus."

FABULA XII (13 *Or.*)

ASINUS AD LYRAM

Quo modo ingenia saepe calamitate intercidant.

Asinús iacentem vídit in prató lyram.
accéssit *et* temptávit chordas úngula;
sonuére táctae: "bélla res mehércules
male céssit" inquit "ártis quia sum néscius.
si répperisset áliquis hanc prudéntior,
divínis aures obléctasset cántibus."
Sic saépe ingenia cálamitate intércidunt.

FABULA XIII (14 *Or.*)

MULIER VIDUA ET MILES

Quanta sit inconstantia et libido mulierum.

Per áliquot annos quaédam dilectúm virum
amísit et sarcóphago corpus cóndidit;
a quó revelli núllo cum possét modo
et ín sepulcro vítam lugens dégeret,
claram ássecuta est fámam castae vírginis.
intérea fanum quí compilaránt Iovis,
crucí suffixi lúerunt poenas númini.
horúm reliquias né quis pósset tollere,
custódes dantur mílites cadáverum
monuméntum iuxta, múlier quo se inclúserat.
aliquándo sitiens únus de custódibus
aquám rogavit média nocte ancíllulam,
quae fórte dominae túnc adsistebát suae
dormítum eunti; námque lucubráverat
et úsque in serum vígilias perdúxerat.
paullúm reclusis fóribus miles próspicit

4 eius *Orellius:* suus 8 fortem *scripsi:* forte 9 fuisset *Ianellius:* esset 12,2 et *add. Ianellius* 4 inquit *Dresslerus:* ait

vidétque *et* aegram et fácie pulchra féminam.
corréptus animus ílico succénditur
et úritur sensim ímpotens cupídine.
sollérs acumen mílle causas ínvenit,
per quás videre pósset illam saépius.
cotídiana cápta consuetúdine
paullátim facta est ádvenae summíssior;
mox ártiore vínxit animum cópula.
hic dúm consumit nóctes custos díligens
desíderatum est córpus ex uná cruce.
turbátus miles fáctum exponit múlieri.
at sáncta mulier: "nón est quod timeás" ait
viríque corpus trádit figendúm cruci,
ne súbeat ille poénas neglegéntiae.
sic túrpitudo laúdis obsedít locum.

FABULA XIIII (15 *Or.*)

DUO IUVENES SPONSI DIVES ET PAUPER

Fortunam interdum praeter spem atque exspectationem hominibus favere.

Unam éxpetebant vírginem iuvenés duo;
vicít locuples génus et formam paúperis.
ut núptiarum díctus advenít dies,
amáns dólorem quía non poterat pérpeti,
maeréns propinquos cóntulit se in hórtulos,
quos últra paullo vílla splendida dívitis
erat ácceptura vírginem e matrís sinu,
parum ámpla in urbe vísa quod fuerát domus.
pompa éxplicatur, túrba concurrít frequens,
et cóniugalem praéfert Hymenaeús facem.
aséllus autem, quí solebat paúperi
quaestúm deferre, stábat portae in límine.
illúm puellae cásu conducúnt sui,
viaé labores téneros ne laedánt pedes.
repénte caelum Véneris misericórdia
ventís movetur, íntonat mundí fragor
noctémque densis hórridam nimbís parat:

13,17 et *add. Luc. Muell.* 19 et uritur *Ian.*: uriturque correptus — impotens cupidine *Luc.Muell.*: corruptus — impud****** cupid*** *P*, impudentis cupiditas *V* 21 illam *Ian.*: *** am *P*, uiam *V* 14,6 splendida divitis *Ianellius:* ditis splendida *P*, splendidi diuitis *V* 10 praefert *Burmannus:* praebet 12 deferre *Cassittus:* ferre 13 sui *scripsi:* suae

lux rápitur oculis ét simul vis grándinis
effúsa trepidos pássim comites díssipat,
sibi quémque cogens pétere praesidiúm fuga.
asélIus notum próximum tectúm subit
et vóce magna sése venisse índicat.
procúrrunt pueri, púlchram aspiciunt vírginem
et ádmirántur: deínde domino núntiant
intér sodales ílle paucos ádcubans
amórem crebris ávocabat póculis.
ubi núntiatum est, récreatus gaúdiis
hortánte Baccho et Vénere, dulces pérficit
aequálitatis ínter plausus núptias.
quaerúnt parentes pér praeconem fíliam;
novús maritus cóniuge amissá dolet.
quid ésset actum póstquam populo innótuit,
omnés favorem cómprobarunt caélitum.

FABULA XV (16 *Or.*)

AESOPUS ET DOMINA

Quam noceat saepe verum dicere.

Aesópus turpi cúm serviret féminae,
quae se éxpingendo tótum intricarét diem,
vestem, úniones, aúrum, argentum súmeret,
nec ínveniret dígito qui se tángeret:
"licétne paucis?" ínquit, "dicas": "cénseo,
quidvís efficies, cúltum si depósueris."
"adeóne videor tíbi per me meliúscula?"
"immó, ni dederis, spónda cessabít tua."
"at nón cessabunt látera" respondít "tua",
et óbiurgari iussit servum gárrulum.
post paúllo armíllam tóllit *fur* argénteam.
eám non apparére út dictum est múlieri,
furóre plena vócat omnes et vérbera
propónit gravia, vérum si non díxerint.
"aliís minare" inquít, "me non fallés, hera:
flagrís sum caesus, vérum quia dixí modo."

15,2 intricaret *Orellius:* intricabat 3 vestem *Burmannus*: uestes 7 uideor tibi per me *Luc. Muellerus:* per me uideor tibi 8 ni *Luc. Muellerus:* nisi 8 cessabit *Burmannus:* cessauit 11 *restituit Orellius:* paullo post armillam tollit argenteam 12 eam *Ianellius:* quam 13 et *Cassittus:* ad 15 hera *Orellius:* certe

FABULA XVI (17 *Or.*)

GALLUS LECTICA A FELIBUS VECTUS

Nimiam securitatem saepe in periculum homines ducere.

Felés habebat gállus lecticários.
Hunc glóriose vulpes ut vidít vehi,
síc ést locuta: "móneo praecaveás dolum:
istórum vultus námque si consíderas,
praedám portare iúdices, non sárcinam."
postquam ésurire coépit societás fera,
discérpsit dominum et fécit partes fácinoris.

FABULA XVII (18 *Or.*)

SCROFA PARTURIENS ET LUPUS

Faciendum prius de homine periculum quam eius te committas fidei.

Preménte partu scrófā cum gemerét iacens,
accúrrit lupus et óbstetricis pártibus
se pósse fungi díxit, promitténs opem.
cum véro nosset péctoris fraudem ímprobí,
suspéctum officium répudiavit málefici
et: "sátis est" inquit "sí recedes lóngius."
quod sí perfidiae sé commisissét lupi,
paréns dolore fáta deflessét sua.

FABULA XVIII (19 *Or.*)

AESOPUS ET SERVUS PROFUGUS

Non esse malo addendum malum.

Servús profugiens dóminum naturae ásperae,
Aesópo occurrit nótus e vicínia.
"quid tú confusus?" "dícam tibi claré, pater,
hoc námque es dignus áppellari nómine,
tutó querela quía apud te depónitur.
plagaé supersunt, désunt mihi cibária;

16,1 lecticarios *Burmannus:* lecticarius 2 gloriose *Burmannus:* gloriosa 6 societas fera *Ianellius:* fera societas 17,1 premente *Ianellius:* tremente 4 cum *Ianellius:* quae ‖ pectoris *Orellius:* pecoris 8 parens *Bothius:* pari 18,5 *restituit Ianellius;* tuto quia apud te querela deponitur

subínde ad villam míttor sine viático.
domí si cénat, tótis persto nóctibus,
sive ést vocatus, iáceo ad lucem in sémita.
emérui libertátem, canus sérvio.
ullíus essem cúlpae mihi si cónscius,
aequo ánimo ferrem: núnquam sum factús satur
et súper infelix saévum patior dóminium.
has própter causas ét quas longum est prómere
abíre destinávi, quo tulerínt pedes."
"ergo" ínquit "audi: cúm mali nil féceris,
haec éxperiris, út refér͏s, incómmoda:
quod sí peccaris? quaé te passurúm putas?"
talí consilio est á fuga detérritus.

FABULA XVIIII (20 *Or.*)

EQUUS QUADRIGALIS IN PISTRINUM VENUMDATUS

Ferendum esse aequo animo quidquid acciderit.

Equum é quadriga múltis palmis nóbilem
abégit quidam et ín pistrinum véndidit.
prodúctus ad bibéndum cum foret á molis,
in círcum aequales íre conspexít suos,
ut gráta ludis rédderent certámina.
lacrimís obortis: "íte felicés" ait
"celebráte sine me cúrsu sollemném diem;
ego quó scelesta fúris abstraxít manus,
ibi sórte tristi fáta deflebó mea."

FABULA XX (21 *Or.*)

URSUS ESURIENS

Famem acuere animantibus ingenium.

Si quándo in sílvis úrso desunt cópiae,
scopulósum ad líttus cúrrit et prendéns petram
pilósa crura sénsim demittít vado;
quorum ínter villos símul haeserunt cánceres,

9 est *Cassittus:* aestu 13 dominium *Orellius:* dom ....^P, dominum *V* 14 *suppl. Ianellius* 16 nil *Ianellius:* nihil 19,1 e *Burmannus:* et 8 abstraxit *Bothius:* .ttraxit *P*, attraxit *V* 20,4 canceres *Cassittus:* canc.. *P*, cancri *V*

in térram arripiens éxcutit praedám maris
escáque fruitur pássim collectá váfer.
Ergo étiam stultis ácuit ingeniúm fames.

FABULA XXI (22 *Or.*)

VIATOR ET CORVUS

Verbis saepenumero homines decipi solere.

Quidám per agros dévium carpéns iter
AVE éxaudivit ét morátus paúllulum,
adésse ut vidit néminem, cepít gradum.
iterúm salutat ídem ex occultó sonus.
voce hóspitali cónfirmatus réstitit,
ut, quísquis esset, pár officium réciperet.
cum círcumspectans érrore haesissét diu
et pérdidisset témpus aliquot míliúm.
osténdit sese córvus et supérvolans
AVE úsque ingessit. túm se lusum intéllegens:
"at mále tibi sit" ínquit "ales péssime,
qui féstinantis mále detinuistí pedes."

FABULA XXII (23 *Or.*)

PASTOR ET CAPELLA

Nil occultum esse quod non reveletur.

Pastór capellae córnu baculo frégerat:
rogáre coepit, né se domino próderet:
"quamvís indigne laésa, reticebó tamen;
sed rés clamabit ípsa quid delíqueris."

FABULA XXIII (24 *Or.*)

SERPENS ET LACERTA

Ubi leonis pellis deficit, vulpinam induendam esse, hoc est ubi deficiunt vires, astu utendum.

Serpéns lacertam fórte adversam préndetat;
quam dévorare pátula cum vellét gula,
arrípuit illa própe iacentem súrculum,

---

7 stultis *Ianellius:* stulto 21,11 restituit *Ianellius:* at tibi male sit

et pértinaci mórsu transversúm tenens
avidúm sollerti ríctum frenavít mora:
praedám dimisit óre serpens írritam.

FABULA XXIIII (25 *Or.*)

CORNIX ET OVIS

Multos lacessere debiles et cedere fortibus.

Odiósa cornix súper ovem conséderat;
quam dórso cum tulísset invita ét diu:
"hoc" ínquit "si dentáto fecissés cani,
poenás dedisses." ílla contra péssima:
"despício inermes, éadem cedo fórtibus;
scio quém lacessam, cuí dolosa blándiar;
ideó senectam mílle in annos prórogo."

FABULA XXV (26 *Or.*)

SERVUS ET DOMINUS

Nullum maledictum esse gravius conscientia.

Cum sérvus nequam Sócrati maledíceret,
uxórem domini quí corrupissét sui,
idque ille sciret nótum circumstántibus:
"placés tibi" inquit "quía cui non debés places;
sed nón impune, quía cui debes nón places."

FABULA XXVI (27 *Or.*)

LEPUS ET BUBULCUS

Multos verbis blandos esse et pectore infideles.

Cum vénatorem céleripes fugerét lepus
et á bubulco vísus veprem irréperet:
"per súperos *oro* pérque spes omnés tuas,
ne me índices, bubúlce; nihil unquám mali
huic ágro feci." et rústicus: "ne tímueris:
laté securus." iámque venatór sequens:
"quaesó, bubulce, númquid huc venít lepus?"
"venít sed abiit hác ad laevam" et déxteram

25,2 corrupisset *Ianellius:* corripuisset 26 Lepus *Zellius:* LVPVS 26,1 celeripes *Bothius:* celeri pede 3 *suppl. Ianellius* 5 timueris *Ianellius:* timeret

demónstrat nutu pártem. venatór citus
non íntellexit séque e conspectu ábstulit.
tunc síc bubulcus: "écquid est gratúm tibi,
quód té celavi?" "línguae prorsus nón nego
habére atque agere máximas me grátias;
verum óculis ut privéris opto pérfidis."

FABULA XXVII (28 *Or.*)

MERETRIX ET IUVENIS

Multa esse iucunda quae tamen sunt incommoda.

Cum blándiretur iúveni meretrix pérfida,
et ílle laesus múltis saepe iniúriis
tamén praeberet sése facilem múlieri,
sic ínsidiatrix: "ómnes muneribús licet
conténdant, ego te plúrimi fació tamen."
iuvenís recordans quótiens deceptús foret:
"lubénter" inquit "méa lux, hanc vocem aúdio,
non quód fidelis, séd quod iucundá est mihi.

FABULA XXVIII (29 *Or.*)

FIBER

Multi viverent, si salutis gratia parvi facerent fortunas.

Canés effugere cúm iam non possít fiber
— Graecí loquaces quém dixerunt cástorem
et índiderunt béstiae nomén dei,
illí, qui iactant sé verborum cópia —
abrípere morsu fértur testiculós sibi,
quia própter illos séntiat sesé peti.
divína quod ratióne fieri nón negem:
venátor namque símul invenit rémedium,
omíttit ipsum pérsequi et revocát canes.
Hoc sí praestare póssent homines, út suo
vellént carere, túti posthac víverent;
haud quísquam insidias núdo faceret córpori.

---

13 maximas me *Ianellius:* me maximas 28,6 sese *Ianellius:* se
9 revocat *Luc. Muellerus:* uocat

FABULA XXVIIII (30 *Or.*)

PAPILIO ET VESPA

Non praeteritam sed praesentem aspiciendam esse fortunam.

Papílio vespam praétervolitans víderat:
"o sórtem iniquam! dúm vivebant córpora,
quorum éx reliquiis ánimam nos accépimus,
ego éloquens in páce, fortis proéliis,
arte ómni princeps ínter aequalés fui.
en cúncta levitas pútris et volitó cinis!
tu quí fuisti múlus clitellárius,
quemcúnque visum est laédis infixo áculeo."
et véspa dignam móribus vocem édidit:
"non quí fuerimus, séd qui nunc simús, vide."

FABULA XXX (31 *Or.*)

TERRANEOLA ET VULPES

Pravis non esse fidem adhibendam.

Avís, quam dicunt térraneolam rústici,
in térra nidum quía componit scílicet,
forte óccucurrit ímprobae vulpéculae;
qua vísa pennis áltius se sústulit,
"salve" ínquit illa "cúr me fugisti, óbsecro?
quasi nón abunde sít mihi in prató cibus
grillí, scarabaei, lócustarum cópia:
nihil ést, quod metuas, égo te multum díligo
proptér quietos móres et vitám probam."
respóndit contra: "tú quidem bene praédicas;
in cámpo non sum pár tibi, sed sum súb dio:
quin séquere: tibi salútem committó meam."

29,1 praetervolitans *Orellius:* praeteruolantem *V*, pr ************ *P* 3 accepimus *Ianellius:* accipimus *V*, a ******** *P* 4 eloquens *Ianellius:* loquens 30,3 occucurrit *Ianellius:* occurrit 8 ego *Bothius*: rogo 11 in campo non sum *Dresslerus*: non sum in campo 12 tibi salutem *Dresslerus*: salutem tibi

EPILOGUS

De iis qui legunt libellum.

Hoc quálecunque est, Músa quod ludít mea,
nequítia pariter laúdat et frugálitas,
sed haéc simpliciter; ílla tacite irásscitur.

INDICES

I

II

III

Berolini apud Weidmannos (I. Reimer)

Lipsiae typis I. B. Hirschfeld